

PAIDE LINNA ÜLDPLANEERING LISAD

LINN SÜDAMES

*Asukoht (L-Est'97) X 6533569
Y 593269*

September 2024

SISUKORD

LISA 1. KESKKONNAMÕJU STRATEEGILINE HINDAMINE	3
LISA 2. PLANEERINGU KOOSTAMISE ALUSED JA LÄHTEMATERJALID.....	3
LISA 3. OLEMASOLEVAD ALUSPLAANID JA MUU INFO ALA KOHTA	4
LISA 4. PAIDE LINNA ARENGUKAVA STRATEEGILISED ARENGUEESMÄRGID JA ÜLESANDED NENDE TÄITMISEKS	5
LISA 5. MÄEERALDISED JA MAARDLAD	6
LISA 6. VÄÄRTUSLIKE MAASTIKE KIRJELDUS	7
LISA 7. MILJÖÖVÄÄRTUSLIKUD ALAD JA KULTUURILOOLISED OBJEKTID.....	13
LISA 8. KULTUURIMÄLESTISED	37
LISA 9. KAITSTAVAD LOODUSOBJEKTID	51
LISA 10. VEEALAD	57
LISA 11. MAAPARANDUSSÜSTEEMID	60
LISA 12. LOODUSLIKUD PÜHAPAIGAD	63
LISA 13. MUINSUSKAITSE ERITINGIMUSED PAIDE LINNA ÜLDPLANEERINGULE	64
LISA 14. LIIKLUST MÕJUTAVATE LOODUSLIKE OHUTEGURITE HINDAMINE T2 TALLINN- TARTU-VÕRU-LUHAMAA MAANTEE (E26) LÕIKUDEL KOSE-VÕÕBU (KM 40,0-68,0) JA VÕÕBU-MÄO (KM 68,0-85,0) (MTÜ STUDIO VIRIDIS LOODUSHARIDUS, 2008)	64
LISA 15. MÄO-PIKKNURME ULUKISEIRE: RIIGITEE NR 2, TALLINN-TARTU-VÕRU- LUHAMAA, KM 87–139 ULUKITE LIIKUMINE JA KONFLIKTKOHAD NING MEETMED ELUPAIKADE SIDUSUSE TAGAMISEKS (OÜ REWILD, 2022)	64

Lisa 1. Keskkonnamõju strateegiline hindamine

Esitatud eraldi dokumendina.

Lisa 2. Planeeringu koostamise alused ja lähtematerjalid

- Üleriigiline planeering „Eesti 2030+“, kehtestatud Vabariigi Valitsuse korraldusega nr 368, 30.08.1012;
- Vabariigi Valitsuse 20.04.2009 määruse nr 65 „Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad“;
- Järvamaa maakonnaplaneering 2030+, kehtestatud Järva maavanema poolt 12.12.2017 korraldusega nr 1-1/17/329;
- Järva maavanema 30.11.2012 korraldusega nr 423 kehtestatud Järvamaa, Jõgevamaa ja Tartumaa maakonnaplaneeringuid täpsustav teemaplaneering „Põhimaantee nr 2 (E263) Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa trassi asukoha täpsustamine km 92,0-183,0“;
- Järva maakonna arengustrateegia 2019-2035+, heaks kiidetud Paide Linnavolikogu 21.02.2019 määrusega nr 7;
- Paide Linnavolikogu 19.11.2020 määrusega nr 11 vastu võetud „Paide linna arengukava aastani 2035“;
- Paide Linnavolikogu 15.11.2018 määrusega nr 61 vastu võetud „Paide linna teehoiukava 2020-2024“;
- Paide Linnavolikogu 24.01.2019 määrusega nr 2 vastu võetud „Paide linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava kinnitamine aastateks 2018-2029“;
- Paide Linnavolikogu 21.06.2018 määrusega nr 37 vastu võetud „Paide linna jäätmekava 2018-2023“;
- Paide Linnavolikogu 18.10.2018 määrusega nr 57 vastu võetud „Paide linna jäätmehoolduseeskiri“;
- Paide Linnavolikogu 15.11.2018 määrusega nr 62 vastu võetud „Paide linna kaugküttepiirkondade piirid, kaugküttevõrguga liitumise ning eraldumise tingimused ja kord, kaugkütte üldised kvaliteedinõuded, soojuse piirhinna kooskõlastamine ja järelevalve ning soojusettevõtja arenduskohustused“;
- Vabariigi Valitsuse poolt 07.01.2016 kinnitatud „Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava“;

Üldplaneeringus toodud nõuded ja tingimused, mis tulenevad teistest viidatud seadusandlikest dokumentidest, on ajas muutuvad, mis tähendab, et viidatud dokumendi muutumisel, muutub ka vastav põhimõte, mida üldplaneeringus on tingimusena käsitletud.

Lisa 3. Olemasolevad alusplaanid ja muu info ala kohta

Olulisemad infoallikad käesoleva planeeringu koostamisel olid teemade lõikes järgmised:

- kaitsealad, kaitsealused liigid, veekogude kalda piirangu- ja ehituskeeluvööndid, vääriselupaigad, poollooduslikud kooslused ning inventeeritud märgalad ja niidud, Natura 2000 alad ja ELF poolt Natura kõlblikuks tunnistatud kooslused, kaitstavad looduse üksikobjektid – Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS) andmed seisuga 25.04.2023;
- roheline võrgustik ja väärtuslik maastik – Järvamaa maakonnaplaneering 2030+;
- mälestised – Kultuurimälestiste riiklik register, andmed seisuga 24.04.2019;
- maardlad – Maa-amet, andmed seisuga 21.04.2023
- aluskaart – Maa-ameti Eesti põhikaart, andmed seisuga 25.04.2023;
- katastripiirid ja olemasolev maakasutus – andmed seisuga 02.02.2024;
- teed – Transpordiameti teeregister, andmed seisuga 25.04.2023; teemaplaneering „Põhimaantee nr 2 (E263) Tallinn–Tartu–Võru–Luhamaa asukoha täpsustamine km 92,0–183,0“, „E263 Tallinn–Tartu–Võru–Luhamaa maantee Võõbu–Mäe teelõigu km 68,0–85,0 põhiprojekt“ ja „Riigitee 2 (E263) Tallinn–Tartu–Võru–Luhamaa km 87,5-108,1 Mäo–Imavere lõigu I klassi maantee eelprojekt“, OÜ Skepast&Puhkim, töö nr MA1725;
- väärtuslikud põllumaad – Maaeluministerium, andmed seisuga 10.06.2019;
- elektriliinid ja alajaamad – Elering AS, andmed seisuga 10.05.2019;
- riigikaitse ehitised ja piiranguvööndid – andmed seisuga 21.08.2019;
- tuletõrje veevõtukohtad – Päästeamet, andmed seisuga 24.04.2019;
- Paide linna, Paide valla ja Roosna-Alliku valla üldplaneeringud.

Lisa 4. Paide linna arengukava strateegilised arengueesmärgid ja ülesanded nende täitmiseks

Paide linna visioon aastaks 2035 on järgmine:

Paide on mõnusa õhustiku ja suhtluskultuuriga kogukondi ühendav linn, kus väärtustatakse kõrgelt haridust ja kultuuri. Siin elavad ettevõtlikud ja tervislike eluviisidega inimesed, elukeskkond on nüüdisaegne ja linnaruum terviklikult planeeritud.

Visiooni elluviimiseks on Paide linna lähiaastate suuremateks väljakutseteks:

1. inimvara arendamine ja rahvastiku vähenemise pidurdamine
2. avatud valitsemine ja kaasamine
3. ettevõtlikkuse (sh aktiivse kodanikualgatuse) suurendamine
4. kõigi vajadustega arvestava taristu arendamine

Nimetatud väljakutsetest lähtuvalt on seatud neli strateegilist eesmärki:

1. kvaliteetsete teenustega elanike sotsiaalset ja majanduslikku rahulolu tagav linn
2. erinevaid osapooli ühendav, koostööle avatud, kaasava juhtimisega linn
3. algatusvõimeliste ning ettevõtlike inimestega linn
4. kõigi vajadustega arvestav ning säästva arengu põhimõtteid järgiv nüüdisaegse elu- ja ettevõtluskeskkonnaga linn

Strateegiliste eesmärkide elluviimist toetavad järgmised tegevusvaldkonnad:

1. elukestev õpe ja noorsootöö
2. sotsiaalvaldkond
3. linnaruum ehk avalik ruum
4. tervise edendus ja sport
5. ettevõtlus, sh turism
6. kultuur

Lisa 5. Mäeeraldised ja maardlad

Andmed: Maa-amet, 21.04.2023

MÄEERALDISED				
Aktiivne				
Varu liik	Nimetus	Kood	Registrikaardi nr	Kaevandusloa nr
Liiv	Karude IV liivakarjäär	977	501	JARM-034
	Mõisametsa liivakarjäär	995	884	Jarm-038
	Rõamäe liivakarjäär	1336	930	JARM-037
Lubjakivi	Eivere II lubjakivikarjäär	930	769	JARM-021
	Eivere lubjakivikarjäär	520	769	7/2004
Kruus	Karude II kruusakarjäär	623	501	L.MK/300802
Turvas	Viisu turbatootmisala	229	117	JARM-3/2003
	Prääma turbatootmisala	374	150	KMIN-044
Menetluses				
Varu liik	Nimetus	Kood		
Lubjakivi	Einvere lubjakivikarjäär	2406		
Liiv	Rõamäe II liivakarjäär	2124		

MAARDLAD		
Maavara	Nimetus	Registrikaardi nr
Dolokivi	Koigi	676
Kruus	Võõbu	912
Kruus	Karude	501
Kruus	Ällimäe	505
Liiv	Matsimäe	550
Liiv	Rõamäe	930
Liiv	Mõisametsa	884
Lubjakivi	Eivere	769
Turvas	Kõisi	642
Turvas	Mäo (Mündi, Põhjaka, Lauka)	643
Turvas	Epu-Kakerdi	141
Turvas	Epu-Kakerdi	142
Turvas	Epu-Kakerdi	151
Turvas	Epu-Kakerdi	146
Turvas	Tondissaare	117
Turvas	Epu-Kakerdi	150
Turvas	Tori-Rikassaare	578
Turvas	Epu-Kakerdi	140

Lisa 6. Väärtuslike maastike kirjeldus

Kirjeldused põhinevad Järva maakonnaplaneeringu lisal 2 „Järvamaa väärtuslikud maastikud, ilusa vaatega teeligid ning vaatetornid ja vaatekohad“. Kui väärtuslik maastik hõlmab rohkem kui ühte omavalitsust on kirjelduses toodud kogu väärtusliku maastiku kirjeldus.

Kareda-Esna

Ala paikneb Kareda ja Roosna-Alliku valla piiril, hõlmates Kareda valla Esna ja Kareda küla keskosa ning Roosna-Alliku valla Esna küla lõunaosa. Ala, mida läbib Peetri - Roosna-Alliku maantee ning Esna jõgi, võib jagada tinglikult kolmeks osaks: muistne Kareda küla, 20. sajandi I poolel tekkinud Esna raudteeküla ning Esna ja Kudasema mõisad.

Kareda küla on esmakordselt mainitud 1212. a. Henriku kroonikas. Eestlaste muistse iseseisvuse ajal oli Kareda üks põhjapoolse Eesti tähtsamaid keskusi. Kunagisest sumbkülast on aja jooksul kujunenud ridaküla. Külas on säilinud tervikuna 3 ja põhiosas 5 rehielamut, lisaks on külas 15 taluaita, neist vanim pärineb 1812. a. Siinne sepikoda arvatakse pärinevat Põhjasõja-eelsest ajast. Säilinud on ka 1867. a. ehitatud unikaalne rehielamu-tüüpi paekivist koolihoone, 1880.a. rajatud külapood ja 1896.a. ehitatud vallamaja. 16. sajandist pärinevad vesiveski ja magasiait on varemetes. Siinne Taaveti-Hansu talu on Eduard Viiralti isa sünnikodu, millega ka kunstnik ise tihedalt seotud oli. Kareda küla auväärse ajaloo tähistamiseks paigaldati küla peatänava äärde 1988. a. skulptor Robert Volki poolt mitme meetri kõrgusest ristkülikukujulisest graniitrahnust väljaraiutud Kareda küla mälestuskivi, nn. Kareda kivi. Kareda küla põhjatipus, Kareda ja Roosna-Alliku valla piiril, Vilismäe talu maadel asub oletatav muinaslinnus I aastatuhandest “Villismägi”. Küla lääneserval väärivad tähelepanu looduskaitse all olevad Kareda allikad, millest väljavool toimub Esna jõkke.

Esna jõe ülemjooksul ca 1 km Kareda muistsest külast loodes asub 20. sajandi 20-ndatel aastatel raudteeasulana tekkinud Esna küla (alevik). Nimetatud perioodist pärinevad raudteejaama kahekorruseline puithoone ja Aaviku veski, mille seadmed ja interjäär on suhteliselt heas korras. Külas on säilinud tolaeaegne plaanilahendus, hoonestus ja miljöö. Küla ilmestab allikatoiteline tehisjärv, mis on kohalike elanike supluskohaks.

Raudteekülalt põhjas asuv Esna mõisaansambel on ehitatud põhiliselt 19. sajandil. Klassitsistlikus stiilis ansamblisse kuuluvad mõisa ühekorruseline peahoone, ait-kuivati, piimaköök, tall, viinavabrik ja kasvuhoone. Lagunenud kõrvalhooneid käesoleval ajal taastatakse. Mõisa peahoonet ümbritseb 6,5 ha suurune põlispuudega park, millele lisab ilu teda läänest piirav 0,5 ha suurune rohke taimestikuga Esna allikatoiteline paisjärv. Allikafrondist, mille pikkus on üle 200 m, saab alguse Esna jõgi. Koht on sobiv veelindudele talvitumiseks. Allikad koos järvekese, mõisapargi ja jõega on maaliline loodusfragment.

Esna mõisaansamblist ca 1,2 km Roosna-Alliku poole väärib tähelepanu Kudasema mõisa kohalikust dolomiidist kuivati-meierei-elumaja. Kudasema mõisapargis asuvas hoones tegutseb katoliku kiriku koolituskeskus.

Esna ja Kudasema mõisa vahelises metsas Esna kabelimäel on säilinud Grünewaldi perekonna kodukalmistu (rajatud 1831 – 1842) ning neogooti stiilis kabel. Uhkeldavalt suure portaali ja roosaknaga kabel, mis on ümbritsetud põlispuudega, mõjub imposantselt.

Ala lõunaosas Kareda ja Ämbra küla vahel karjamaana kasutatavas nõos asub Karjamaa kiviülev, mille pikkus on 200 m ja laius 50 m. Alal esinevad enamuses hallid või roosakad graniitrahnud, rahnude läbimõõt on enamasti kuni 2 m ja kõrgus 0,5 m.

Paide vanalinn

Ala hõlmab Paide linna kirdeosas asuvat vanalinna muinsuskaitseala. Paide linn tekkis Pärnu jõe ülemjooksule teedesõlme äärsele soisel tasandikul olevale lamedale moreenkõrgendikule 13. sajandi II poolel seoses Paide ordulinnuse rajamisega 1265. a. Linna ajaloolise tuumiku moodustavad Vallimägi, sellel paiknevad Paide Ordulinnuse varemed ja bastionid, linnuse peatorn ning Vallimäest edelasse jääv vanalinn.

Vallimägi on väga muutliku reljeefiga 4,1 ha suurune maa-ala, kus keskmise liigirikusega põhiliselt pärnadest koosnevas pargis asuvad Liivi sõja ajast pärinevad lossivaremed ja 1991. a. taastatud vallitorn. Vallitorni kasutatakse näitusepaigana ja muudeks kultuuriürituseks. Vallimäel on mitmeid paeskulptuure, Jüriöö ülestõusu mälestusmärk ning 1991. a. arhitekt Raul Vaiksoo projekti järgi ehitatud kõlakoda. Vallimägi on kujunenud vabaõhuürituste korraldamise paigaks, meelitades siia puhkajaid ja turiste. Tähelepanu väärib Vallimäe läänenõlval asuv pikliku riskülikukujulise plaaniga magasiait, mis on ehitatud 1786. a. peale Paide nimetamist kreisilinnaks. 19. sajandi keskel rajati hoonele ruumikad võlvkeldrid, sajandi II poolel kasutati seda arestimajana.

Paide keskväljak, mida kolmest küljest ümbritsevad ühekorruselised hooned, on üks paremate proportsioonide ja gabariitidega keskväljakuid Eesti väikelinnade keskväljakute hulgas. Enamik väljakut ümbritsevatest hoonetest on võlvid keldritega. Väljaku põhjaküljel asuvat Püha Risti kiriku praegust neobaroksete sugemetega hilis-klassitsistlikus stiilis hoonet on aegade jooksul korduvalt ümber ehitatud. Esimesed teated kivikirikust pärinevad 16. sajandist. Paide kirik on Eesti kirikute seas omanäoline, kuna tema torn ei asetse lääneküljel, vaid hoone keskel. Kiriku ees kasvavad lähestikku kaks lõhilehelise arukase leinavormi. Keskväljaku lõunaküljel paiknev hilisjuugendstiilis Raekoja hoone sai oma praeguse kuju peale ümberehitamist 1920. a, seejuures lisati ka II korrus. Hoone interjäär on sõjajärgseil aastail ümber ehitatud.

Hästi on säilinud omaaegne hoonestus Rüütli ja Tallinna tänaval. Vanalinna väärtuslikumad osad on veel Veski, Parkali ja Valli tänav, samuti Lai, VäikeAia ja Pikk tänav.

Roosna-Alliku maastik

Ala hõlmab Roosna-Alliku aleviku läänepoolset osa ning alevikust läände ja lõunasse jäävat allikate ala, mida omakorda piirab lääne poolt lüüsi raba. See on üks tüüpilisemaid piirkondi kogu Eestis, kus otse silmnähtavalt on eristatav Kõrg-Eesti ja Madal-Eesti piir. Selleks võib tinglikult lugeda ala läbivat PärnuRakvere maanteed.

Roosna-Alliku aleviku huviväärsuseks on Roosna-Alliku mõisaansambel. Mõisa varaklassitsistlikus stiilis peahoone on ehitatud 18. sajandi II poolel. Tegemist on ühe esinduslikuma mõisahoonega Eestis. Hoone

arhitektiks on J. Schults, mees, kes projekteeris ka Toompea lossi. Peahoonet ümbritseb 5,3 ha suurune keskmise liigirikusega park, mida piirab kivimüür. Suur osa mõisa kõrvalhoonetest on hävinud. Säilinud hooned on ümber ehitatud, sulades nüüdisaegsetega hästi kokku. Kalmistu ja võlitud laega hallist paekivist mõisakabel asuvad mõisa peahoonest ca 0,5 km läänes lripilli raba serval. Siinne mõisnik Otto Friedrich von Stackelberg andis 1791. a. välja ühe vähestest meie ala tolleaegsetest eraõiguse kogudest "Halliko valla Kohto ja Seädusse Ramat".

Alevikust läänes asub 2,5 ha suurune allikaterohke Allikajärv. Ca 400 m pikkusest täiskasvavast veekogust toimub väljavool Pärnu jõkke. Alevikust lõuna pool asub 2,2 ha suurune Veskijärv, mis on veelindudele sobiv talvitumiskoht. Siit, Theopil Eipre allikast saab alguse Kesk- ja Edela-Eestit läbiv Pärnu jõgikond. Veskijärvest saab oma veed järvest vahetult lõunas asuv kalamajand. Veskijärv koos kalamajandi tiikidega on maaliline looduspilt.

Kiigumõisa-Kilingi maastik

Ala hõlmab Roosna-Alliku valla Oeti ja Kihme küla lääneosa ning Albu valla Kaalepi küla lõuna- ja kaguosa. Ala läbib Jägala jõgi, mida väärtustavad mitmed allikad. Kõige põhjapoolsemateks allikateks on Kihme ehk Sadama allikad, mis asuvad Kaalepi küla kaguosas Allikmäe talu maal. Allikaid, mis kevaditi on väga veerikkad, peetakse üheks Jägala jõe alguslätteks. Jägala jõel ca 1,5 km allavoolu asub looduskaitsealune Määrasmäe allikajärv. Järviku kaldad on madalad ja kohati õõtsuvad, järve põhjast "keeb" üles kristallselge vesi koos heledate liivajugadega. Järve, milles elab ka kalu, piirab ühelt poolt kuuse-, teiselt poolt männimets. Kiigumõisa maastikukaitsealal, Määrasmäe allikajärvest ca 2 km mööda Jägala jõe allavoolu, väärivad tähelepanu Kiigumõisa allikad. Allikaid on hulganisti ning need asetsevad Jägala jõe mõlemal kaldal. Suuremad neist paiknevad neljas grupis: Uuemardi koosneb kolmest, Kuhjamäe ühest suurest, Mustaaugu kahest ja Miku ühest allikast.

Suure osa maastiku lääneosast võtab enda alla Kõrvemaa maastikukaitsealale jääv Kilingi raba, mida ilmestavad tuhanded laukad, raba keskosas asuv Tõugujärv ning salumetsailmeline Tõugussaar, kus kasvab Järvamaal haruldane laialehine kareputk ja leidub ohtralt kaunist kuldkinga. Rabaala on pesitsuspaigaks tuhandetele veelindudele.

Jägala jõe ja Kilingi raba eraldab põhja-lõuna suunaline hõreda segametsaga kaetud Kiigumõisa vöör, mille läänenõlval paikneb Kiigumõisa kivi - jämedateraline graniitrahn, mille kõrgus on 4,6 m ja ümbermõõt 22,8 m.

Kautla-Seli soode ala

Ala asub Kõrvemaa maastikukaitseala lõunaosas, ulatudes Albu valla Vetepere küla keskosast Paide linna Võõbu küla keskosani. Alale jäävad Kautla ja Seli rabad, mis on Kõrvemaa keskosa hõlmava 39,5 tuhande ha suuruse EpuKakerdi soostiku osad. Läänest ulatub ala Harju maakonna piirini, idast aga Simisalu väljamäeni. Suure osa alast katavad Kõrvemaa maastikukaitseala Kautla ja Seli sihtkaitsevööndid.

Ala põhjaosas väärivad tähelepanu Balti jääpaisjärve taandumise ajast pärinevad Kylvandu rannikuluided, mis on kohapeal tuntud kui Suur selg ja Väike selg. Taandudes jättis Balti jääpaisjärv maha rannikumoodustisi astangute, rannavallide ja luidete näol. Siin tulevad need teadlastele huvipakkuvad

pinnavormid esile jääpaisjärve rannikuluidetena. Männikutega kaetud luited on hästi jälgitavad Vetepere - Ardu maantee ääres.

Ala lääneosas asub Kautla raba koos Kutniku järvega, mida tuntakse ka Kõrvenurga soojärvena. 2,3 ha suurust rabajärve ümbritseb 15 - 20 m laiune õõtsik. Järvest toimub väljavool Kautla jõe kaudu Jägala jõkke. Kautla rabas on hulgaliselt madalaid, osaliselt raba alla mattunud liivakünkaid. Kautla raba eraldab Laeksaare rabast loode-kagusuunaline oos, kust avaneb kauneid rabavaateid. Laeksaare raba on rikas saluilmeliste soosaarte poolest: idas Sigapusma ja Kollassaare, põhjas Laeksaare ja Lepassaare. Rabasaartelt võib leida endisaegseid elupaiku.

Ala lõunaosas asuvad Seli ja Tellissaare raba, mida ilmestavad mitmed kaunid rabajärved, laugastikud ja soosaared. Seli raba põhjaosas asub 20 ha suurune õõtsuvate kallastega Selijärv. Rabajärve sissevool toimub kraavi kaudu, väljavool Jägala jõkke. Kevadel sisenevad järve Jägala jõest mitmed kalaliigid ning järvel pesitseb arvukalt veelinde. Seli rabast vahetult lõunas endises karjääris asub Vahesaare järv. Tellissaare raba põhjaosas paiknevad Matsimäe Pühajärv ning Kaanjärv.

5,5 ha suurune ja 8,1 m sügavune Matsimäe Pühajärv on Järvamaal üks sügavamaid rabajärvi. Taimestikuaeses umbjärves, kust väljakorjamise tõttu on kadunud ka vesiroos, leidub kaladest haugi ja ahvenat. Järve liivasel läänekaldal on ujumis- ja paadisild ning eravaldues olev puhkemaja. Ringikujulist rabajärve piiravad põhiliselt kidurad rabamännid. Järv on kaunis maastikuelement ning teadusliku uurimise objekt.

Pühajärvest mõnisada meetrit lääne pool on soiste kallastega Kaanjärv. Põhjalõuna suunalist piklikku 1,7 ha suurust järve piirab kogu ulatuses õõtsik. Taimestikurikas järv on kraavi kaudu ühenduses Jägala jõega, mis tingib ka järve kalarikkuse. Hinnatav maastikuelement pakub huvi nii teadlastele kui kalasportlastele.

Seli ja Laeksaare raba lääneserval kulgeb vähesõidetav tee, kust avaneb kauneid vaateid Kõrvemaa mitmekesisele maastikule. Üle Ohusilla mäe ja läbi Seli raba kulgeb Simisalu - Matsimäe matkarada.

Siinsed metsad ja rabad pakuvad oma puutumatus ja avarusega suurepäraseid pelgupaiku rohketele linnu- ja loomaliikidele, kellest mitmed on ümbruskonna kultuurmaastikel muutunud haruldasteks.

Anna-Purdi maastik

Ala, mida läbib Tallinn-Tartu maantee, asub Paide linna idaosas ning sellel on kaks dominant – Purdi mõis ja Anna kirik.

Purdi barokkstiilis mõisakompleksil on huvitava lahendusega peahoone, mis on ehitatud 18. sajandi II poolel. Mõisaansambli majandushoonetest on säilinud ait, kuivati, kelder, viinaait ja tuuleveski. Mõisakompleksi ümbritseb keskmise liigirikkusega 3,0 ha suurune segastiilis mõisapark, mille peamine puuliik on tamm. Pargist, mida ümbritseb 19. sajandil rajatud piirdemüür, saab alguse Ungern-Sternbergide kabeli ja Anna kiriku juurde viiv põlispuudega mõisaallee. Pargi idaserval voolab Pärnu jõgi. Purdi mõisas sündis 1806. a. üks produktiivsemaid Eesti aladelt võrsunud kirjanikke Alexander v. UngernSternberg. Siinses mõisas veetis 19. sajandi esimesel kümnendil oma üliõpilassuvised nimekas teadlane Karl Ernst v. Baer. Purdi mõisahoone on üks väheseid von Baeriga seotud säilinud maamaju Eestis.

Purdi mõisaansamblist lõunasse Anna-Peetri maantee ja Pärnu jõe vahelisele alale jääb ca 50 ha suurune Kasemetsa parkmets. Siinses puistus kasvab 32 erinevat liiki puid ja põõsaid, millest tähelepanuväärsemad on 34,5 m kõrgune Kalmaste mänd ning 2,5 m übermõõduga iidne kastanipuu. Mitmekesises alustaimestikis leidub maarja- ja kolmiksõnajalga, jõe kaldal sinist võhumõõka, mahajäetud paemurrus aga kápaliste sugukonda kuuluvat öövilget. Puistut ääristab 600 meetri pikkune sajandivanune pärnaallee.

Mõisaansamblist ca 1 km lääne poole jääv hilisbarokk-stiilis Anna kirik on rajatud 18. sajandi II poolel ning sellele on 19. sajandi keskel lisatud uusgooti detaile. Kirikuaeda ja seal asuvat kalmistut ümbritseb piirdemüür.

Prandi allikate ala

Ala asub Koigi valla Prandi küla põhjaosas, kus Pandivere looduskaitsealasse jäävad Prandi allikajärv ja Prandi suurallikas ning Prandi allikajärvest alguse saav Pärnu jõe lisajõgi Prandi ehk Veskiaru jõgi. Laugete nõlvadega ja osaliselt soostunud kallastega allikajärve põhi on õhukese mudakihi ja rohkete allikatega. Suurallikas on 40-meetrise läbimõõduga 1,5 m sügavune paese põhjaga järvik, kus on mitu tõusuallikaga lehtrit. Suurallika vesi voolab läbi allikajärve Prandi jõkke. Allikajärve põhjakaldal ilmestab loodust 1,8 ha suurune lehtpuuenamusega park. Prandi allikajärvest kuni Veskiaruni ulatuva ala põhjapiiril kulgevalt teelt avaneb kauneid vaateid Prandi jõe ja seda ääristavatele heinamaadele.

Sargvere mõis

Ala asub Paide linna Sargvere küla kaguosas ning sellel köidab tähelepanu Sargvere mõisahoone, kus on terviklikult säilinud esinduslik härrastemaja ja park.

Mõisa suurejooneline varaklassitsistlikus stiilis kõrge kelpkatuse ja nelja massiivse korstnaga 2-korruselise kivist peahoone valmis 1762. a. Mõisa muutumatult säilinud interjäär ja fassaad koos selle ees paikneva ringikujulise hooldatud muruväljakuga pakub silmailu igale mõisa külastajale. Mõisa kohta on säilinud ja talletatud hulgaliselt legende ja lugusid.

19. sajandil rajatud keskmise liigirikusega 6,3 ha suuruse barokkstiilis pargi tuumiku moodustab terrasside ja paralleelsete puiesteedega regulaarpark. Pargi peamiseks puuliigiks on pärn ja vaher, kasvab ka rohkesti saari.

Mündi paemurd

Ala asub Paide linnast kagus Mündi küla territooriumil Paide-Mäeküla tee ääres. Alal paiknevad huviväärsused on Mündi paemurd ja mõis.

Mündi vana Raiküla lademe paemurd, mida keskajal kasutati, on võsastunud, kuid selle kõlakojataoline profiil väärib puhastamist ja eksponeerimist. Muljet avaldab mõisast kirdesse ja idasse jääv paemurd, mis on hästi korrastatud. Paemuru ligi 7 m kõrguses seinas avanevad väga erinevad murdmiskihid: Rünkpaas, Rünkjas paas, Ehituskivi I, Ehituskivi II, Piibrikiht, Lubjakas dolomiit, Põhjakihi, Põhja paas jne. Tegemist on väga esinduslike dolomiitidega.

Mündi mõiskompleksi huvitavast karjakastellist, kus majandushooned olid paigutatud neljakandilise õue ümber, on vähe säilinud. Endises mõisapargis kasvab 1933. a. mõisamaade jaotamise 10. aastapäeva puhul istutatud tamm, mille juures on ka vastav mälestuskivi.

Valgma küla

Ala asub Paide linna Valgma küla keskosas. Läänest piirab ala Esna jõgi, idast Valgma küla põllud. Ala väärtuseks on kahepoolse hoonestusega ridaküla, kus on säilinud külatänava ajalooline ilme, 9 ajastule tüüpilist taluõue ning kaks paevõtmise kohta. Küla on esmakordselt mainitud 1564. a. Alale jääb ka kaks I–II aastatuhandest pärinevat kivikalmet.

Lisa 7. Miljööväärtuslikud alad ja kultuuriloolised objektid

Üldplaneeringuga on määratud **miljööväärtuslikeks hoonestusaladeks:**

Paide linnasisese linna Rahu ja Eha tänava piirkond

Ala on hoonestatud 1960. aastate lõpus ja 1970. aastate alguses ehitatud elamutega, millel on kõrge viilkatus katusealuse korrusega (tabel 1). Tegemist on Paide linna ühe noorima nõukogude perioodil hoonestatud individuaalelamute kvartaliga. Piirkond on homogeenne arhitektuur-mahulise struktuuriga. Tüüpprojektide kasutamisest tulenevalt on tänavapilt monotoonne. Tänavaaäres paiknevast elamust natuke tagapool paikneb üldjuhul risti elamuga kõrvalhoone. Ka kõrvalhooned näevad välja väga sarnased. Piirkonna kinnistud on valdavalt ligikaudu 700 m² pindalaga, kuid on ka üle 1000 m² suuruseid krunte. Krunte piiravad metallpostidega lipp- või võrkaiad. Säilinud on ajastukohased iseloomulikud metallväravad.

Ala on rohkelt haljastatud. Iseloomulikud on püगतud hekid tänavaaäres. Majade ees on iluaiad, kus sageli esineb maja seina ääres tugivõre najale toetuvaid ronitaimi ja maja taga asub hästihooldatud viljapuu-, marja- ja köögiviljaaiad. Enamikes eesaedades on ka mõni viljapuu, mis kevadel õitsedes muudavad tänavameeldivalt õierohkeks. Kõrgeid puid aedades üldjuhul ei esine. Piirkonna väljaehitamisel on suure tõenäosusega üritatud maksimaalselt säilitada haljasala kvartali keskel, kus kasvavad kõrged puud (kased jm).

Tabelis 1 on antud Rahu ja Eha tänava miljööväärtusliku ala plaanilise ja mahulise ülesehituse kirjeldus.

Foto 1. Rahu tänav 7.

Foto 2. Rahu tänava katusemaastik.

Foto 3. Rahu tänava katusemaastik ja üleminek haljasalale.

Foto 4. Rahu tänava värvikas katusemaastik.

Tabel 1. Rahu ja Eha tänava miljööväärtusliku ala kirjeldus.

HINDAMISE ALUSED	ISELOOMUSTUS
PLANEERING	Juba 1931. a koostatud (vannutatud maamõõtja J. Kääparin) Paide linna planeerimise kava nägi alale ette elamupiirkonna, kuid ala tänavavõrk ja krundistruktuur erines tänaseks teostunud variandist. Kirjeldatav piirkond ei ole välja ehitatud planeeringu kohaselt (planeeringud ei ole ette näinud roheala säilitamist antud piirkonnas).
TÄNAVATE STRUKTUUR HOONETE PAIGUTUS HALJASTUS	Tänavatevõrk on korrapärane, koosnedes sirgetest ristuvatest (paralleelsetest) tänavatest, mis on ääristatud pügatud hekkidega. Tänavatel puudub kõnnitee. Elamud paiknevad kindla rütmiga, tänavast ca 10 m kaugusel ühel joonel. Tänavaga paralleelselt asetseva elamuga risti paikneb kõrvalhoone (garaaž) krundi kirdepoolses servas elamu taga. Kõrvalhooned on sarnaste mahtudega välja ehitatud. Majade ees on iluaed ning hoovis aiamaa ja viljapuuaed. Rahu tänava ja Looduse tänava kahe suuna vahel asetsevad kõrghaljastusega haljasalad nn Rahu park.
HEAKORD TEHNILINE SEISUKORD	Hooned on valdavalt heas tehnilises seisukorras. Piirdeaedade ja hekkide hooldamise tase jätab soovida.
ARHITEKTUUR	Piirkonnale on iseloomulikud krohvimata silikaattellisvoodriga ühesuguse kaldega viilkatusega (katuseharja kõrgus ligikaudu 8 m) tüüperamud, mille fassaadi ilmestab enamusel esiseina tagasiaste ukse kohal. Tüüpilised on ümmargune aken välisukse kõrval ja ühepoolse kaldega katusega vintskapp esifassaadis hoone keskel. Katusekatteks on enamasti eterniit. Enamus hoonetel on ühes otsas madal juurdeehitis, mis asub põhikehandist veidi tagapool. Aknad on kolmese ja kahese ruudujaotusega. Aknad ei paikne seinaga tasa. Puuduvad piirdeliistud. Kaunistuselementideks on kasutatud punasest tellisest laotud
ÜHTSUS-SOBIVUS	Ala üldpilt on väga ühtlane. Piirkonna terviklikkust lõhuvad üksikud mahult suuremaks ümberehitatud elamud ja väiksemad ühepoolse kaldega katusega suvilatüüpi elamud.
KOKKUVÖTE – MILJÖÖVÄÄRTUS	Tulenevalt hoonete sarnasest arhitektuur-mahulisest ülesehitusest ja hoonete paigutusest, ala üheaegsest väljaehitamist ja (kõrg)haljastust

Paide linnasisese linna Pärnu tänava piirkond

Pärnu tänava äärne hoonestus pärineb suuremas enamuses Eesti Vabariigi algusaastatest, s.o 1920. ja 1930. aastatest. Ala on hoonestatud valdavalt puithoonetega. Üksikud hooned on ehitatud 20. sajandi esimesel kümnendil. Nende hoonete arhitektuur erineb nähtavalt ülejäänud alale iseloomulike hoonete arhitektuurist (tabel 2). Enne ulatuslikku ehitustegevuse algust 1920. aastatel oli piirkond kasutusel Kirna mõisa põllumaana.

1920. aastatel viidi Järvamaal, nagu ka mujal Eestis, ellu maareform, mille käigus võõrandati arvukalt mõisamaid. Kogu võõrandatud maa arvati riiklikku maafondi 10. oktoobril 1919 vastu võetud maaseaduse alusel. Maareformi elluviimise tulemusel hakkas Pärnu tänava äärne hoonestusala laienema lääne suunas piki Pärnu maanteed.

Pärnu tänava äärses hoonestuses juures on äratuntav ühe Paide ajaloo väga olulise arhitekti käekiri. See arhitekt oli Paide linnapea (1921-1930) Eduard Purfeldt, kellel vastav erialane haridus puudus. Seetõttu ei ole projektid tema poolt signeeritud, vaid seda tegid erinevad kutselised insenerid. Eduard Purfeldt oli kunstnik. Tema koostatud ehituskavade juurde joonistatud hoonevaadete juures on äratuntav talle omane postkaardijoonistus – hoonete eestvaadetel ja perspektiivi joonistel on kujutatud pilved, põõsad ja muud illustreerivad detailid. Nimetatud joonised kannavad hästi edasi ajastukohast miljööd (joonis 1).

Joonis 1. Näide E. Purfeldti joonistatud perspektiivijoonisest ühe Pärnu tänava elamu projekti juures.

Pärnu tänava hoonete elanikud olid valdavalt haritlased ja paljud neist ametnikud. Erinevalt teistest kaasaegsetest hoonetest, olid paljudesse käsitletava ala hoonetesse projekteeritud vannitoad ja teenijatetoad, mis viitab sellele, et elamute asukad olid jõukamad isikud. Teatud hulk hooneid projekteeriti ka üürikorteriteks.

Aastatel 1881-1913 toimus Paide linnaelanike arvu suurenemine 1,6 korda. Linna saabus elanikke valdavalt lähiümbruse maapiirkondadest. Ajavahemikul 1922-34 suurenes elumajade arv Paides 456-st 539-ni. Lisaks Pärnu tänavale planeeriti Eesti Vabariigi algusaastatel uued elamukvartalid ka Laia ja Lembitu tänavale ning Uue tänava Türi-poolsesse ossa.

Maareformi ajal aitas riik kaasa territooriumi eraldamisega ning andis elumajade ja ühiskondlike hoonete ehitamiseks soodsat laenu. Tänapäevases mõistes võime 1920. aastaid nimetada *ehitusboomiks*, mil uued elamupiirkonnad rajati põllumaadele analoogselt tänapäevaga.

Käsitletavale alale on iseloomulik avatud hoonestusviis ning kitsad pikad kinnistud ligikaudu 3000 m² pindalaga. Osa kinnistuid on säilinud tänapäevalgi ajaloolistes piirides, valdavalt need, mis taasiseseisvumise järgse maareformi käigus endistele omanikele tagastati. Pärnu tänava ääres on

alati olnud kahepoolne hoonestus, kuid paralleeltänavad on ajalooliselt olnud ühepoolselt hoonestatud, kuna Pärnu tänava äärsed kinnistud ulatusid järgmise paralleeltänavani. Suured kinnistud olid kasutusel viljapuuaiana ja aiamaana. Aia sügavuses leidis osadel kinnistutel lisaks peahoonele ka hoovimaju või siis oli kõrvalhoone üks osa ehitatud köetavaks toaks. Nõukogude ajal on paljud Pärnu tänava piirkonna ajaloolised kinnistud jagatud (tagumine kinnistu osa ära lõigatud) nagu vanalinnaski ja tänava teine külg ka hoonestatud.

Palju on antud piirkonnas kõrghaljastust – nii avalikult kasutataval maal (teemaal) kui ka kinnistute sees. Seetõttu mõjuvad suured lopsakalt haljastatud kinnistud linnaruumis massiivsete haljasaladena – parkidena. Rohelist tänavamiljööd rikastavad vaated tagahoovidesse, kuna hooned asuvad tänava ääres üksteisest suhteliselt kaugel. Piirkonna oluline identiteeti määrav element on 1898. aastal istutatud pärnaallee, mis lõpeb linnapiiril asuva Reopalu kalmistuga ja teisel pool teed Peetri pargiga, mille rajamine tähistas 200 aasta möödumist Eesti liitmisest Vene aladega.

Pärnu tänava miljööala kokkuvõtlik kirjeldus on antud tabelis (tabel 2), kus on ülevaade piirkonna plaanilisest ja mahulisest ülesehitusest, millest koosneb antud territooriumi linnaehituslik miljöö.

Foto 5. Pärnu tn 94.

Foto 6. Pärnu tn 98 ja 100.

Foto 7. Pärnu tänav värvide kooslus.

Foto 8. Pärnu tänava hoonetuslaad.

Foto 9. Vaade Pärnu tänavale.

Foto 10. Pärnu tn 88 ja 90.

Foto 11. Pärnu tn 91, 93 ja 95.

Foto 12. Pärnu tn 91, 93 ja 95.

Foto 13. Pärnu tn 101.

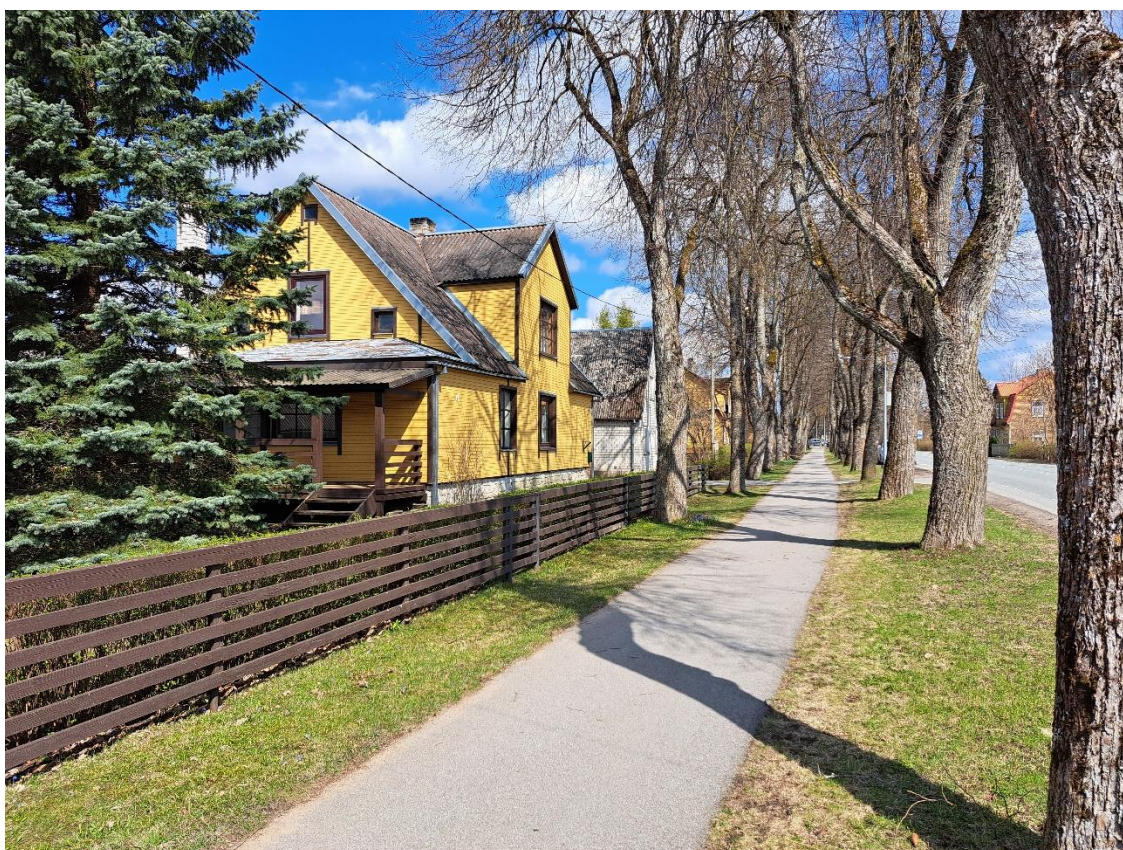

Foto 14. Pärnu tn 105 kesklinna poole.

Foto 15. Pärnu tn 109.

Tabel 2. Pärnu tänava miljööväärtusliku ala kirjeldus.

HINDAMISE ALUSED	ISELOOMUSTUS
PLANEERING	<p>Piirkond on välja ehitatud linna esimese planeeringu (1931) järgi. Erinevalt planeeritust on teostunud mõnevõrra hõredamalt asuv hoonestus. Piirkond on arenenud riigimaadest eraldatud ehituskruuntidele 1920. aastatel.</p> <p>Algselt on krundid olnud kitsad ja pikad (siilukujulised). Hoonestus on hakanud tekkima raudteejaama suunalt (täna Jaama tn poolt) Pärnu tn poole ning seejärel piki Pärnu tänavat.</p>
TÄNAVATE STRUKTUUR HOONETE PAIGUTUS HALJASTUS	<p>Alale on iseloomulik lahtine hoonestusviis, hooned paiknevad tänava ääres ligikaudu 7 m tagasiastega tänavajoonelt. Tagaaias on viljapuuaiad ja aiamaad. Majade ees kasvavad suured puud ja vabakujulised või pügatud hekid (nt magesõstar, enelas, sirel). Paljudel kruntidel on ajalooliselt olnud ka kõrvalhoonega ühendatud hoovimajad.</p> <p>Tänava ääres kulgevat kõnniteed ääristab pärnaallee (istutatud 1898), mis ühendas ajaloolist linna südant linnast välja rajatud kalmistuga. Täna lõpus asub alleega peaaegu samaaegselt rajatud Peetri park, mille rajamine tähistas 200 aasta möödumist Eesti liitmisest Vene</p>
HEAKORD TEHNILINE SEISUKORD	<p>Hooned on valdavalt rahuldavas või suhteliselt heas seisukorras. Paljud ajaloolised viljapuuaiad ja aiamaad ning kõrvalhooned vajaksid korrastamist ja rohkem hooldust.</p>
ARHITEKTUUR	<p>Alal asuvad valdavalt kõrge mansardkatusega neoklassitsistlikud (juugendlike mõjutustega) puitelamud. Iseloomulikud on sümmeetrilised esifassaadid, millele on omased ühtlane avade rütm ja hoone keskel asuv suurem katuseväljaehitus ning vertikaallaudisest vahevööd. Hoonedetailid on tagasihoidlikud. Avade ümber on profileeritud (kindla profiiliga) piirdelauad ja avade ülemistes nurkades teemantmotiiviga nurgakvaadrid. Hoonetel on valdavalt kolmeosalised (framuugiga kahetiivalised) aknad, mille ülaosa on prossjaotusega. Levinud on veneetsia aknad. Välisüksed on valdavalt valgmikuga tahvelüksed, mille kohal on tagasihoidlik sepiarikaatus. Ajastukohaselt on paljudel hoonetel verandad. Paljude hoonete fassaadi küljes on säilinud ehitusaegsed majanumbrid. Täna lõpupool asuvad väiksemad ühekorruselised viilkatusega elamud. Enamus hoonete arhitekt on E. Purfeldt (ei omanud arhitekti haridust), linnapea 1921-30.</p>
HOONETE ORIGINAALSUS - AUTENTSUS	<p>Hoonete algupärane katusekattematerjal on tüüpiliselt betoonkivi (valtskivi), mis on paljudel hoonetel asendatud eterniidiga. Suuremate ümberehituste all on kannatanud tänava lõpus asuvad elamud, millest paarile on paigaldatud plastikvooder. Alal on väärtuslikke algupärasel kujul säilinud kõrvalhooneid, mille väärtust tuleks rõhutada.</p>
ÜHTSUS-SOBIVUS	<p>Miljööväärtuslike hoonete vahele on pikitud üksikud nõukogudeaegsed ehitised, mis vähendavad ala tervikväärtust. Ala tuumik paikneb Ruubassaare tn ja Kooli tn vahel.</p>
KOKKUVÕTE – MILJÖÖVÄÄRTUS	<p>Oluline miljööväärtuse komponent on kõnniteed ääristav allee, mis on piirkonna lahutamatu osa. Piirkond on väga kõrge miljööväärtusega arhitektuurselt väärtusliku puithoonestuse tõttu.</p>

Üldplaneeringuga on määratud **miljööväärtuslikeks objektideks:**

Elamud (Soo tn 2 ning Lai 19, 20, 21, 22 ja 25 Paide linn, Paide linn)

Miljööväärtuslikkus Soo tänava ja Laia tänava hoonete puhul on terviklik ansambel (fotod 16 ja 17), mis esindab ajastukohast arhitektuuristiili (sarnase hoonestuslaad, vahelduv mansard ja viilkatus, sarnased katusekalded) ning hoonestustihedusega ning ehitusjoon tänava suhtes. Üksikutena hooneid vaadates leidub sarnase stiiliga hooneid Paides ka mujal. Lai tn 21a hoone jääb antud ansamblist veidi eemale ja puude varju, samuti ei jälgi sarnast hoonestusjoont võrreldes Soo tänava poole jäävate hoonetega.

Foto 16. Soo ja Laia tänava ansambel aastal 2023.

Foto 17. Soo ja Laia tänava ansambel aastal 2023.

Elamud (Põllu tn 3, 5 ja 7, Paide linn, Paide linn)

Väärtuslikud on ennekõike ajastust tingitud detailid avatäidetes (aknad, uksed). Miljöö mõistes moodustavad hooned terviku koos ümbritseva keskkonnaga.

Foto 18. Põllu tn 3 hoone aastal 2023.

Endine maakonnahaiгла Paides (Pärnu tn 12, Paide linn, Paide linn)

Väärtuslik on hoone arhitektuurne välisilme. Eelmise sajandi vahetusel valminud haigemaja on üks vähestest Pärnu tänava ääres säilinud puithoonetest, mis laseb aimata, kuidas linn selles paigas varem välja nägi. Kahekorruseline hoonetiib on nõukogude ajal kapitaalremondi osaliseks saanud ja oma algsed kaunistused kaotanud. Ühekorruseline tiib ja pitsiline veranda on säilinud suures osas algupärasel kujul. Tänapäevase seisuga on see üks rikkalikuima puitpitskaunistusega hooneid Paides.

Funktsionalistlik elamu Paides (Pärnu tn 46, Paide linn, Paide linn)

Väärtuslik on hoone arhitektuurne välisilme. 1935. a valminud elamud (EHR andmed) on hea näide provintsifunktsionalismist, kus teatud ajalise nihkega kajavad vastu pealinna moodsaimad tuuled. Hoone sissepääs on suure tõenäosusega inspireeritud Olev Siinmaa projekteeritud Van Jungi villast Tallinnas Roosikrantsi 4B. Hoone on arhitektuuriselt väga hästi säilinud, k.a uks ja uksekäepide.

Kuksema vallamaja (Larseni, Valasti küla, Paide linn)

Väärtuslik on hoone arhitektuurne välisilme. Ehitatud tüüpprojekti järgi (analoogilised on ka Ambla, Albu, Väätša, Kareda ja Väinjärve vallamajad), valmis 1897. 1939. a liideti Kuksema vald Võhmutaga. Pärast II maailmasõda paiknesid hoones Kuksema algkool (kuni 1965), raamatukogu ja kooli ruumides hiljem Alliku sovhoosi Valasti osakonna kontor ja ETKVL-i kauplus. Hoone on kasutusel elamuna ja vähehaaval korrastatud.

Mäeküla meierei (Kaupluse, Mäeküla, Paide linn)

Mäeküla meierei on arvatavalt ehitatud 1928. aastal. Hoone on paekivist kandeseintega, puitsarikate/toolvärgiga, kahekorruseline, põhimahus riskülikukujulise põhiplaaniga (foto 19). Vahelaed on ehitatud puitaladel ja terastala/betoon komposiidina. Hoonel on edela ja loode küljel ühekorruselised väljaehitused - katlamaja ja tuulekoja. Maanteepool on hoone fassaadil paekivist müür ning kõrgem platvorm. Algsel peasissepääsul on frontoon karniisiga, millele on kirjutatud „1928 Mäeküla piimatööstus“ (allikas: 2023. aastal koostatud ehitusprojekt).

Foto 19. Mäeküla meierei (Rene Viljati erakogu, Järva Teataja 21.07.2011).

Foto 20. Olemasolev vaade Mäeküla meiereile kagust (Rait Kuus, 14.03.2022).

Foto 21. Olemasolev vaade Mäeküla meiereile edelast (Alar Niin, 14.03.2022).

Foto 22. Olemasolev vaade Mäeküla meiereile loodest (Alar Niin, 14.03.2022).

Raudtee ait (Jaama tn 13, Paide linn, Paide linn)

1910. aasta paiku ehitatud hoone on säilitanud valdavalt oma algupärase arhitektuurse välisilme. Hoone nurgad on varustatud hambulise tellisäärise, samamoodi on raamistatud kitsad aknad ja segmentkaarega, dolomiidist lukukiviga ukseavad. Mõlemal otsaviilul asetsevad kahel pool pööninguakent hambulise tellisraamistusega ümarnišid. Aidal on mitu paari kahepoolseid metallist kaubauksi. Hoonet ümbritseb kolmest küljest paekivist kaubaplatvorm. Jaamapoolses küljes on säilinud munakivisillutisega juurdepääsutee (foto 23 ja 24) (allikas: Muinsuskaitseameti töö "Eesti XX sajandi arhitektuuri kaitse programm: Järvamaa: Välitööd ja hinnang ehituspärandile", 2009).

Foto 23. Raudtee ait aastal 2023.

Foto 24. Raudtee ait aastal 2023.

Paide metodisti palvela (Pärnu tn 61, Paide linn, Paide linn)

Väärtuslik on hoone arhitektuurne välisilme. Historitsistlik tellisehitis 20. saj algusest. Silmapaistvalt ilus tellisdekoor, mis on ka ülihästi säilinud. Hoone tegutseb ka täna metodisti palvemajana.

Raudtee tamm - Türi–Paide–Tamsalu kitsarööpmeline raudtee sai alguse Tallinn-Viljandi-Mõisaküla liinilt Türi jaamast. Türi-Paide haru ehitati koos Tallinn-Viljandi-Mõisaküla liiniga juba varem ning avati ajutiseks liikluseks 08.10.1900.a., alaline liiklus algas 01.08.1901.a. Algselt sõjalise otstarbega Paide-Tamsalu väliraudtee ehitamist alustasid tsaari armee raudtee eriuksused 1915.a. Esimese maailmasõja päevil jätkasid töid sakslased, kuid lõplikult suutis raudtee valmis ehitada Eesti Raudtee (EVR) alles 1920.a. Liin suleti 1972.a.

Südamemaja (Tallinna tn 56, Paide linn, Paide linn)

Tüüpiline viilkatusega vanalinna hoone (foto 25). Koosneb kahest mahust, millest kõrgem osa on tõenäoliselt kivist. Ümbritseva keskkonna suhtes pigem üksik, kuna külgnevad kinnistud on tühjad ning taustal asub JKHK, mis enda mahuga Tallinna tn 56 hoone hoonestuslaadi asukohas võõraks muudab.

Foto 25. Tallinna tn 56 hoone aastal 2023.

Valasti koorejaam (Tiigiaugu, Valasti küla, Paide linn)

1920. aastate lõpus rajatud väike koorejaam. Sama tüüpprojekti järgi on rajatud ka Paistevälja koorejaam Järva-Jaani vallas. Tundub, et hoone on hiljuti uue omaniku saanud ja toimuvad väiksemamahulise renoveerimistööd. Esialgul on originaalisäilivus hea.

Veetornelamu (Pärnu tn 13, Paide linn, Paide linn)

Paide linna ainuke kõrghoone, mis valmis 1977. aastal.

Vodja raudteejaam (Tõrv-Varbo, Vodja küla, Paide linn)

1917. a sakslaste poolt rajatud Paide-Tamsalu raudteeliin võeti pärast sõja lõppu tsiviilkasutusse. Vodjale rajati 1924. a puust kahekorruseline jaamahoone. Arhitektuurikeelelt on see seostatav 1920. aastate teisel poolel Leon Johansonini projekti järgi rajatud jaamahoonetega ja tõenäoliselt on autorlus sama. Hoone on silmapaistvalt originaalina säilinud. Kahjuks ei leidu selle kohta materjale 2005. a raudteejaamade inventeerimise hulgas. Säilinud on ka tsementplokkidest pagasikuur ja munakivitee, mis viib maanteel jaama juurde. Pärast raudtee sulgemist 1972. a võeti kasutusele elamuna ja on seda tänaseni.

Müнди paemurd (Müнди küla, Paide linn)

Müнди vana Raiküla lademe paemurd, mida keskajal kasutati, on võsastunud, kuid selle kõlakojataoline profiil väärrib puhastamist ja eksponeerimist. Muljet avaldab mõisast kirdesse ja idasse jääv paemurd, mis on hästi korrastatud. Paemuru ligi 7 m kõrguses seinas avanevad väga erinevad murdmiskihid: Rünkpaas, Rünkjas paas, Ehituskivi I, Ehituskivi II, Piibrikiht, Lubjakas dolomiit, Põhjakiivi, Põhja paas jne. Tegemist on väga esinduslike dolomiitidega.

Artur Kapi suvila (Õunapuu, Nurme küla, Paide linn)

Helilooja, kompositsiooni professor ja dirigent Artur Kapp (1878-1952) veetis paljude aastate jooksul (1921-1944) oma pedagoogitöö suvised vaheajad Järvamaal, Liivamäe talus. Liivamäel on Artur Kapi loomingust valminud oratoorium "Hiob", sümfoonia, laule kooridele ja instrumentaalpalu. A Kapi abikaasa, pianist ja muusikapedagoog Gertrud Kapp õpetas naabruses asuva Pritsu talu lastele klaverimängu. Pritsu talu väravasse on Artur Kapi auks istutatud tammed, mis kasvavad seal tänaseni.

August Komendati elamu (Hindreko-Jaani, Nurmsi küla, Paide linn)

August Komendant (1906-1992) oli Eesti-Ameerika ehitusinsener, kes koostöös tuntud arhitektide ja inseneridega kabandas mitu 20. saja arhitektuuri meistriteost. Tema erialane karjäär vältas üle poole sajandi 1930. kuni 1980. aastateni ja kattus ajastuga, mida iseloomustab moderniseerumine, linnastumine ja tehnoloogia kiire areng. August Komendant oli raudbetoonkonstruktsioonide valdkonna juhtivaid spetsialiste, kes pälvis laialdase tunnustuse pingbetoontarindite konstruktori ja propageerijana. Tema projektide järgi on rajatud üle 40 ehitise Eestis ja üle 50 hoone Ameerika Ühendriikides.

Purfeldi maja (Pärnu tn 95, 93, 91, Paide linn, Paide linn)

Paide kunagise linnapea ja arhitekti Eduard Purfeldi (1890-1952) projekteeritud elamu, mis on üks esinduslikumaid elamuid ennesõjaaegses Paides.

Kodasema (Koddasem) mõis (Kloostri, Kodasema küla, Paide linn)

Kodasemat on kirjalikes allikates esmakordselt mainitud 1615. a. Paikkond oli asustamata ja kuulus riigile. 1623. a oli Kodasema Hans Buddi valduses. Hiljem olid mõisaga seotud Hohgreffe, Köhleri ja Nottbecki nimelised perekonnad. 1726. a läks mõis Uexkülli-Güldenbandide kätte. 1772. a sai Kodasema omanikuks

Esna mõisnik Gustav Friedrich von Engelhardt. Engelhardtide valdusse jäi mõis kuni 1919. a maareformi rakendumiseni.

1936. a ostis Eesti katoliku kirik endise Engelhardtide mõisa valdustes hoonestatud maatüki Kodasemal. Selleks ajaks oli mõisa peahoone (ühekorruseline pikk puithoone) hävinenud. Alles olid kõrvalhooned ja maa, mida haris talumees Aleksander Kuusman oma perega. Vanast kõrvalhoonest ümber ehitatud maja valmis aasta pärast. Asukoht oli just see, mida otsitud – luua katoliku kiriku tugipunkt. Aastate jooksul korraldati siin rohkesti noorte-laagreid jt sündmusi. Parimatel aegadel elas Kodasemal 4 preestrit ja 4 ilmikvenda. Nõukogude okupatsiooni ajal katkes Kodasemal vaimulik tegevus pea pooleks sajandiks. 1989. a esitas katoliku kirik taotluse maja tagasisaamiseks. Kaasajal on Kodasema katoliiklastele kohaks, kus tegeletakse vaimulike harjutustega ja korraldatakse laagreid.

Esna (Orrisar) mõis (Esna mõis, Esna küla, Paide linn)

Esna mõisa rajas kindralmajor Alexander von Essen, kes sai 1626. a. maavalduse Rootsi kuningalt. Samal kohal oli enne Orisaare küla. Rahvasuu räägib ühest allika juures olnud laudsarast, kus orjad magasid – sellest siis küla nimigi. Mõisa eestikeelne nimi Esna aga pole muud kui von Essenite nime maakeelne mugandus. Mõis oli von Essenite perekonna käes 126 aastat, pärast seda omanikud vahetusid. 1770. a ostis mõisa Moritz Engelbrecht von Kursell, kelle kasutütar Anna Christina abiellus 1792. a Koigi mõisahärra Johann Georg von Grünewaldtiga. Esnas algas Grünewaldtide aeg, mis kestis jällegi üle 120 aasta. 1821. a valminud uus peahoone sai üsna tagasihoidlik, majandushooned see-eest ehitati uhked. Mõisa pikk ühekorruseline härrastemaja on ehitatud mitmes järgus. Selle vanimad osad (nt maalingutega talalagi) pärinevad 18. sajandist. Lõpliku kuju sai hoone 1880. a, mil varasemat puithoonet pikendati parempoolsest otsast kivehitisega ning valmis historitsistlik varikatuse. Mõisa juurde kuulus vabakujulise planeeringuga park. Pargi serval asuvast allikast saab alguse Esna jõgi, jõeorg paisutati ning sinna kujundati paisjärv.

Pärast Vabadussõda mõis võõrandati, maad tükeldati ja jagati asundustaludeks. Grünewaldtid elasid mõisas siiski veel 1921. a. Eesti Vabariigi ajal tegutsesid härrastemajas postijaamapidaja ja jaoskonnaarst, seal oli ka piimaühistu koorejaam.

Kaasajal haldab Esna mõisa MTÜ Esna Koda. Mõisahoone on ennistatud ning tuntust kogunud põnevate kultuurisündmuste korraldamise paigana. 21. saj alguses elas mõisas kirjanik Tõnu Õnnepalu. Tema romaani „Mandala“ tegevus on suuresti seotud Esna mõisa lähedal asuva majaga, mida kirjanik kutsub „Kollaseks majaks“. Raamatus räägitakse palju ka Esna mõisa ajaloost ning raamatu tegevuse ajal mõisas toimuvast.

Vodja (Wodja) mõis (Vodja kool, Viisu küla, Paide linn)

Vodja mõis rajati 17. saj. Varasematel aegadel von Rosenitele, von Stackelbergidele ja von Fersenitele kuulunud mõis oli alates 1794. a von Tollide omanduses. Mõisa viimaseks omanikuks enne 1919. a võõrandamist oli Julius von Toll. Mõisa kahekorruseline kivist peahoone on ehitatud mitmes järgus. 1770ndatel püstitati mõisa katusekorrusega varaklassitsistlik kivist peahoone, millel oli murdkelpkatus. 19. saj lisas sellele ehitisele tiibhooned. Võõrandamisjärgselt tegutses hoones kool. 1921. a kevadel avati

mõisas põllutöökool, kus kuni 1940. a valmistati ette õpetatud põllumehi ümbruskonnale. Selle õppeasutuse juhataja A. Tomberg-Toome andis 1920. a. välja esimese Eesti taimemääraja. 1935. a põles hoone osalt kuni müürideni paljaks. Mõis taastati tulekahjujärgselt täies mahus kahekorruselisena. Aastail 1940–1958 töötas härrastemajas põllumajanduse mehhaniseerimise kool nr. 10. Hiljem tegutses mõisas algkool (suleti 2004. a). Alates 2005. a tegutseb mõisas Rocca al Mare kooli Vodja individuaalõppekeskus. Vodja mõisasüdames on säilinud on hulk kõrvalhooneid. Neist tähelepanuväärseim on peahoone läheduses asuv 1873. a valminud kavaleridemaja. Vaatamisväärsed on ka peahoone vastas, teisel pool auringi olevad piirdemüürid koos kunstipärase väravaavaga. Majandushooned (sh valitsejamaja) asetsesid omaette kompleksina peahoonest läänes. Kaasajal on paljud kõrvalhooned varemeis.

Prääma (Bremenfeld) mõis (Mõisa tee 14, Prääma küla, Paide linn)

Käsitletavat paikkonda on mainitud 1467. a Aru nimelise külana. Kirjalikes allikates ilmus Prääma nimi esimest korda 1694. a, mil Eivere mõisa maadest eraldati maavaldus Bremenite suguvõsa omandusse. Antud perenimest on tuletatud mõisa tänapäevane nimi. Edasiste mõisnike puhul on olnud tegemist pandi- või rendivaldustega. Alates Carl Gustav von Baranoffi valitsemisajast oli Prääma ajutiselt poolmõisana Väätsa mõisaga ühendatud. 1816. a taas eraldati kaks mõisa ning 1829. a muutus Prääma iseseisvaks rüütlimõisaks. Aastatel 1870 – 1889 oli Prääma mõisnikuks parun Johannes Hoyningen Heune. 1889. a alates Woldemar von Renteln. Prääma viimane omanik Ewert von Renteln elas perega mõisas aastatel 1919 – 1939. Mõisasüda ja renditud maa koos turbavabrikuga oli tema majandada. 1942. a kolis Mäo mõisast lastekodu Präämassesse ja asus seal kuni 1980. a tulekahjuni. 1990ndatel siirdus mõis eraomandusse.

Prääma mõisa peahoone on ühekorruseline kõrge soklikorruse ja mansardtubadega hoone. Ehitatud punastest tellistest, puhta vuugiga. Põhiplaani on tegemist liigendatud ehitisega, mis moodustab T-tähe kujulise võrdse kõrgusega katuseharjaga korpuse. Hoone võib pärineda 19. saj II poole keskelt või lõpust. Põhjalikult on härrastemaja ümber ehitatud algupära säilitamata 1950. a lastekodu vajadustele ja sanitaarnõuetele vastavaks. Kaasajal on ajalooline hoone viletsas seisukorras ja laguneb. Säilinud on mitmed kõrvalhooned (osalt küll ümber ehitatud). Ajalooliselt on Prääma rüütlimõisa kõrvalmõisaks olnud Reopalu (Reopall) mõis, mis asub täna Türi valla territooriumil.

Lisa 8. Kultuurimälestised

Andmed: Kultuurimälestiste register, 31.10.2023.

Reg. Nr	Mälestise nimi	Liigitus	Kaitsekorra alus	Kaitsevööndi ulatus	Seisund	Address
31140	Asulakoht	arheoloogiamälestis	"Asulakoha kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 18.12.2022 käskkiri nr 206 (RT III, 05.01.2023, 4)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Pikk tn 1
30768	Paide kultuurimaja	ehitismälestis	"Paide kultuurimaja kultuurimälestiseks tunnistamine" Kultuuriministri käskkiri 13.09.2016 nr 1-2 /149	Kaitsevööndiks on enamus Pärnu tn 18 kinnistust ning Kultuurimaja alajaama kinnistu	rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Pärnu tn 18
15122	Esna mõisa kabel	ehitismälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr 4, (RTL 1998, 147/148, 554) ja		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Kodasema küla, Hiiealageda
15121	Esna mõisa viinavabrik	ehitismälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine, kultuurimälestiseks olemise lõpetamine ja kaitsevööndi		avariiline	Järva maakond, Paide linn, Esna küla, Viinaköögi
15120	Esna mõisa kasvuhoone varemed	ehitismälestis	määramine" kultuuriministri 24.08.2005 käskkiri nr 265 (RTL, 01.09.2005, 93, 1423)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Esna küla, Esna mõis
15119	Esna mõisa tall	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Esna küla, Talli
15118	Esna mõisa piimaköök	ehitismälestis			hea	Järva maakond, Paide linn, Esna küla, Allikamaja
15117	Esna mõisa ait-kuivati	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Esna küla, Esna mõis
15116	Esna mõisa park	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Esna küla, Esna mõis
15115	Esna mõisa peahoone	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Esna küla, Esna mõis
15114	Koordi mõisa ait	ehitismälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Kirisaare

			4, (RTL 1998, 147/148, 554) ja			küla, Koordi mõis
15113	Koordi mõisa pargi piirdemüür	ehitismälestis	"Kultuurimälestisele kaitsevööndi määramine" kultuuriministri käskkiri 21.06.2006 nr 208 (RTL, 04.07.2006, 52, 967)		halb	Järva maakond, Paide linn, Kirisaare küla, Koordi mõis
15112	Koordi mõisa park	ehitismälestis			hea	Järva maakond, Paide linn, Kirisaare küla, Koordi pumbamaja
15111	Koordi mõisa peahoone	ehitismälestis			hea	Järva maakond, Paide linn, Kirisaare küla, Koordi mõis
15110	Roosna-Alliku mõisa moonakate-maja	ehitismälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr 4, (RTL 1998, 147/148, 554) ja		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Roosna-Alliku alevik, Pärnu mnt 18
15109	Roosna-Alliku mõisa kasvuhoone	ehitismälestis	"Kultuurimälestistele kaitsevööndite määramine" kultuuriministri 13.07.2006 käskkiri nr 218 (RTL, 26.07.2006, 59, 1086)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Roosna-Alliku alevik, Kooli tn 1
15108	Roosna-Alliku mõisa piirdemüürid	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Roosna-Alliku alevik, Kooli tn 1
15107	Roosna-Alliku mõisa kelder	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Roosna-Alliku alevik, Kooli tn 1
15106	Roosna-Alliku mõisa karjalaut 3	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Roosna-Alliku alevik, Kooli tn 8
15105	Roosna-Alliku mõisa karjalaut 2	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Roosna-Alliku alevik, Kooli tn 6/1
15104	Roosna-Alliku mõisa karjalaut 1	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Roosna-Alliku alevik, Kooli tn 2
15103	Roosna-Alliku mõisa tall	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Roosna-Alliku

						alevik, Pärnu mnt 22 // 24
15102	Roosna-Alliku mõisa meierei	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Roosna-Alliku alevik, Kooli tn 3
15101	Roosna-Alliku mõisa alleed	ehitismälestis			halb	Järva maakond, Paide linn, Allikjärve küla, 5 Pärnu-Rakvere-Sõmeru tee
15100	Roosna-Alliku mõisa park	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Roosna-Alliku alevik, Kooli tn 1
15099	Roosna-Alliku mõisa valitsejamaja	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Roosna-Alliku alevik, Kooli tn 1a
15098	Roosna-Alliku mõisa peahoone	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Roosna-Alliku alevik, Kooli tn 1
15097	Mäo mõisa valitsejamaja	ehitismälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr 4, (RTL 1998, 147/148, 554) ja		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Mäo küla, Paju
15096	Mäo mõisa park	ehitismälestis	"Kultuurimälestistele kaitsevööndite määramine" kultuuriministri 19.12.2006 käskkiri 388 (RTL, 05.01.2007, 1, 13)		hooldamata	Järva maakond, Paide linn, Mäo küla, Paju
15095	Mäo mõisa peahoone	ehitismälestis			halb	Järva maakond, Paide linn, Mäo küla, Mäo mõis
15094	Anna kirikuaia piirdemüür	ehitismälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr 4, (RTL 1998, 147/148, 554) ja		halb	Järva maakond, Paide linn, Anna küla, Anna kalmistu
15093	Anna kirik	ehitismälestis	"Kultuurimälestisele kaitsevööndi määramine" kultuuriministri käskkiri 21.07.2006 nr 208 (RTL, 04.07.2006, 52, 967)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Anna küla, Anna kalmistu
15092	Põhjaka mõisa vesiveski	ehitismälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri		avariiline	Järva maakond, Paide linn,

			11.02.1998 määrus nr 4, (RTL 1998, 147/148, 554) ja "Kultuurimälestiseks tunnistamine, kultuurimälestiseks olemise lõpetamine ja kaitsevööndi määramine" kultuuriministri 24.08.2005 käskkiri nr 265 (RTL, 01.09.2005, 93, 1423)			Mäeküla, Vesiveski
15091	Põhjaka mõisa peahoone	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Mäeküla, Põhjaka
15090	Kükita kivisild	ehitismälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr 4, (RTL 1998, 147/148, 554) ja "Kultuurimälestiseks tunnistamine ja kaitsevööndi määramine" kultuuriministri 17.01.2006 käskkiri nr 12 (RTL 2006, 9, 181)		halb	Järva maakond, Paide linn, Tarbja küla, 2 Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa tee
15089	Eivere mõisa park	ehitismälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr 4, (RTL 1998, 147/148, 554) ja "Kultuurimälestiseks tunnistamine, kultuurimälestiseks olemise lõpetamine ja kaitsevööndi määramine" kultuuriministri 24.08.2005 käskkiri nr 265 (RTL, 01.09.2005, 93, 1423)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Eivere küla, Eivere mõis
15088	Eivere mõisa peahoone	ehitismälestis			hea	Järva maakond, Paide linn, Eivere küla, Eivere mõis
15087	Sargvere mõisa tööriistakuur	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Sargvere küla, Pikk tn 2
15086	Sargvere mõisa pargi piirdemüürid	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Sargvere küla, Pikk tn 2
15085	Sargvere mõisa park	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Sargvere küla, 5650236 Pargi tänav
15084	Sargvere mõisa peahoone	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Sargvere küla, Pikk tn 2
15083	Purdi mõisa tuuleveski	ehitismälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr		varemestunud	Järva maakond, Paide linn, Purdi küla, Veski

			4, (RTL 1998, 147/148, 554)			
15082	Purdi mõisa viinavabriku varemed	ehitismälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr 4, (RTL 1998, 147/148, 554) ja "Kultuurimälestisele kaitsevööndi määramine" kultuuriministri käskkiri 21.06.2006 nr 208 (RTL, 04.07.2006, 52, 967)		avariiline	Järva maakond, Paide linn, Purdi küla, Purdi mõis
15081	Purdi mõisa viinaait	ehitismälestis			varemestunud	Järva maakond, Paide linn, Purdi küla, Purdi mõis
15080	Purdi mõisa töölistemaja	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Purdi küla, Purdi mõis
15079	Purdi mõisa kelder	ehitismälestis			avariiline	Järva maakond, Paide linn, Purdi küla, Purdi mõis
15078	Purdi mõisa teenijatemaja	ehitismälestis			restaureerimisel	Järva maakond, Paide linn, Purdi küla, Purdi mõis
15077	Purdi mõisa kuivati	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Purdi küla, Purdi mõis
15076	Purdi mõisa ait	ehitismälestis			halb	Järva maakond, Paide linn, Purdi küla, Purdi mõis
15075	Purdi mõisa valitsejamaja	ehitismälestis			halb	Järva maakond, Paide linn, Purdi küla, Purdi mõis
15074	Purdi mõisa pargi piirdemüür	ehitismälestis			avariiline	Järva maakond, Paide linn, Purdi küla, 15165 Anna-Purdi tee
15073	Purdi mõisa alleed	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Purdi küla, 15165 Anna-Purdi tee
15072	Purdi mõisa park	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Purdi küla, Ööbikuvälja
15071	Purdi mõisa peahoone	ehitismälestis			hea	Järva maakond, Paide linn, Purdi küla, Purdi mõis

15070	Paide raekoda	ehitismälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr 4, (RTL 1998, 147/148, 554)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Keskväljak 14
15069	Simsoni vesiveski	ehitismälestis			avariiline	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Parkali tn 2 // 4
15068	Koolihoone Paides Tallinna t 60	ehitismälestis		Kaitsevööndi moodustab 50 meetri laiune maa-ala mälestise väliskontuurist või piirist arvates.	avariiline	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Tallinna tn 60
15067	Elektri-alajaam Paides Lai t 8	ehitismälestis			hea	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Lai jaotussõlm
15066	Paide linnuse bastionid ja vallikraavid	ehitismälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr 4, (RTL 1998, 147/148, 554)	Kaitsevöönd 50 m.	rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Veski tn 11
15065	Paide linnuse varemed	ehitismälestis		Kaitsevöönd 50 m.	avariiline	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Veski tn 11
15064	Elamu kuur Paides Tallinna t 31	ehitismälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Tallinna tn 31
15063	Elamu pesuköök Paides Tallinna t 31	ehitismälestis			hea	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Tallinna tn 31
15062	Elamu Paides Tallinna t 31	ehitismälestis				Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Tallinna tn 31
15061	Paide kohtuhoone	ehitismälestis		"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr 4, (RTL 1998, 147/148, 554)	Kaitsevöönd 50 meetrit.	rahuldav
15060	Paide magasiit	ehitismälestis			halb	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Tallinna tn 25
15059	Paide kirikuaia piirdemüür	ehitismälestis, kunstimälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 03.07.1997 määrus nr 40, (RTL 1997, 165/166, 920) ja			rahuldav

			"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr 4, (RTL 1998, 147/148, 554)			
15058	Paide kirikuaed	ehitismälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr 4, (RTL 1998, 147/148, 554)	Kaitsevööndi ulatus 50 m.	rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Keskväljak 1
15057	Paide kirik	ehitismälestis			restaureerimisel	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Keskväljak 1
15056	Paide kaubahoovi ärihoone	ehitismälestis		Kaitsevöönd 50 m.	rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Pikk tn 1
9780	Rahvapärismustega seotud kivi	arheoloogiämälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954) ja "Kultuurimälestisele kaitsevööndi määramine" kultuuriministri käskkirj 21.06.2006 nr 208 (RTL, 04.07.2006, 52, 967)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Viisu küla, Tõrv-Varbo
9779	Kultusekivi	arheoloogiämälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954)		hea	Järva maakond, Paide linn, Valasti küla, Olstori
9778	Kultusekivi	arheoloogiämälestis			hea	Järva maakond, Paide linn, Valasti küla, Olstori
9777	Kultusekivi	arheoloogiämälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Valasti küla, Olstori
9776	Kultusekivi	arheoloogiämälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Valasti küla, Ugari
9775	Kultusekivi	arheoloogiämälestis			hea	Järva maakond, Paide linn, Valasti küla, Kala-Jüri
9774	Asulakoht	arheoloogiämälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Valasti küla, 15120 Roosna-Alliku

						- Järva-Jaani tee
9773	Asulakoht	arheoloogia-mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Valasti küla, Tiigiaugu
9772	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Allikjärve küla, Paemurru
9771	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954) ja		hea	Järva maakond, Paide linn, Roosna-Alliku alevik, Saare tn 6
9770	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestisele kaitsevööndi määramine" kultuuriministri käskkiri 21.06.2006 nr 208 (RTL, 04.07.2006, 52, 967)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Roosna-Alliku alevik, Metsa tee
9769	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Allikjärve küla, Pae
9768	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis			hea	Järva maakond, Paide linn, Allikjärve küla, Tänavotsa
9767	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954) ja "Kultuurimälestistele kaitsevööndite määramine" kultuuriministri 13.07.2006 käskkiri nr 218 (RTL, 26.07.2006, 59, 1086)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Roosna-Alliku alevik, Kooli tn 1
9766	Ohvrikivi	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954) ja		hea	Järva maakond, Paide linn, Vedruka küla, Lello
9765	Ohverdamiskoht "Hiemägi", "Palvemägi"	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestisele kaitsevööndi määramine" kultuuriministri käskkiri 21.06.2006 nr 208 (RTL, 04.07.2006, 52, 967)		hea	Järva maakond, Paide linn, Vedruka küla, Sepa
9764	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri		hea	Järva maakond, Paide linn,

			01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954)			Vedruka küla, Madisjaani põld
9763	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Koordi küla, Mardi
9762	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954) ja "Kultuurimälestisele kaitsevööndi määramine" kultuuriministri käskkiri 21.06.2006 nr 208 (RTL, 04.07.2006, 52, 967)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Koordi küla, Kangro
9761	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954)		halb	Järva maakond, Paide linn, Vedruka küla, Madisjaani põld
9760	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis			hea	Järva maakond, Paide linn, Koordi küla, Juhani
9759	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Koordi küla, Juhani
9758	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954) ja "Kultuurimälestisele kaitsevööndi määramine" kultuuriministri käskkiri 21.06.2006 nr 208 (RTL, 04.07.2006, 52, 967)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Koordi küla, Sepperipõllu
9757	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis			hea	Järva maakond, Paide linn, Koordi küla, Sepperipõllu
9756	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis			hea	Järva maakond, Paide linn, Koordi küla, Sepperipõllu
9755	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Koordi küla, Kangro
9754	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Koordi küla, Mardi
9753	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri		hea	Järva maakond, Paide linn,

			01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954)			Koordi küla, Sinimäe
9752	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis			hea	Järva maakond, Paide linn, Koordi küla, Kangro
9751	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954) ja		hea	Järva maakond, Paide linn, Koordi küla, Pohlaka
9750	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestisele kaitsevööndi määramine" kultuuriministri käskkiri		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Vedruka küla, Saare
9749	Kivikalme	arheoloogia-mälestis	21.06.2006 nr 208 (RTL, 04.07.2006, 52, 967)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Vedruka küla, Saare
9748	Kivikalme	arheoloogia-mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Vedruka küla, Saare
9747	Kivikalme	arheoloogia-mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Vedruka küla, Saare
9746	Kivikalme	arheoloogia-mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Vedruka küla, Saare
9745	Kivikalme	arheoloogia-mälestis			hea	Järva maakond, Paide linn, Vedruka küla, Lello
9744	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Esna küla, Tanuma
9743	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954) ja		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Kodasema küla, Maarjamaa
9742	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestisele kaitsevööndi määramine" kultuuriministri käskkiri 21.06.2006 nr 208 (RTL, 04.07.2006, 52, 967)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Kodasema küla, Maarjamaa
9741	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Kodasema küla, Rajala

9740	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis	59, (RTL 1997, 169-171, 954)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Kaaruka küla, Vainu
9739	Asulakoht	arheoloogia-mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Kaaruka küla, Tabani
9738	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954) ja "Kultuurimälestisele kaitsevööndi määramine" kultuuriministri kaskkiri 21.06.2006 nr 208 (RTL, 04.07.2006, 52, 967)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Allikjärve küla, Toomingavälja-Metsa
9737	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Allikjärve küla, Toomingavälja-Metsa
9736	Kultusekivi	arheoloogia-mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Allikjärve küla, Sooveere
9735	Ohverdamiskoht	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Mustla küla, Olli
9734	Kivikalme "Kääbasmägi"	arheoloogia-mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Vööbu küla, 15177 Vööbu-Matsimäe-Kõrgemäe tee
9733	Kivikalme	arheoloogia-mälestis				Järva maakond, Paide linn, Mustla küla, Haaviku
9732	Kivikalme	arheoloogia-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169-171, 954) ja "Kultuurimälestisele kaitsevööndi määramine" kultuuriministri kaskkiri 21.06.2006 nr 208 (RTL, 04.07.2006, 52, 967)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Valgma küla, Leemeti
9731	Kivikalme	arheoloogia-mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Valgma küla, Lõugu
9730	Kivikalme	arheoloogia-mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Tarbja küla, Miku
9729	Kivikalme	arheoloogia-mälestis			rahuldav	Järva maakond,

						Paide linn, Tarbja küla, Kooli tee 1
9728	Pelgupaik "Linnamägi"	arheoloogia- mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169- 171, 954)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Suurpalu küla, Tooma
9727	Kivikalme	arheoloogia- mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Purdi küla, Õobikuvälja
9726	Kivikalme	arheoloogia- mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Purdi küla, Õobikuvälja
9725	Muistne tee	arheoloogia- mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Tarbja küla, Väätsa metskond 59
9724	Kivikalme	arheoloogia- mälestis		"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169- 171, 954) ja "Kultuurimälestisele kaitsevööndi määramine" kultuuriministri käskkiri 21.06.2006 nr 208 (RTL, 04.07.2006, 52, 967)		rahuldav
9723	Asulakoht	arheoloogia- mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Nurmsi küla, Kitse
9722	Kivikalme	arheoloogia- mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 01.09.1997 määrus nr 59, (RTL 1997, 169- 171, 954)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Eivere küla, Kandle
9721	Kivikalme	arheoloogia- mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Eivere küla, Kruusiaugu
9720	Ohvrikivi	arheoloogia- mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Ojaküla, Koguduse
9719	Kivikalme	arheoloogia- mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Ojaküla, Imemäe
9718	Kivikalme	arheoloogia- mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Sõmeru küla, Matsi
4025	Roosna- Alliku mõisa kalmistu ja kabel	ehitismälestis , ajaloo- mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 19.03.1997 määrus nr		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Allikjärve

			3, (RTL 1997, 65, 355) ja "Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr 4, (RTL 1998, 147/148, 554) ja "Kultuurimälestistele kaitsevööndite määramine" kultuuriministri 13.07.2006 käskkiri nr 218 (RTL, 26.07.2006, 59, 1086)			küla, Rava metskond 219
4024	Paide Sillaotsa kalmistu	ajaloo-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 19.03.1997 määrus nr 3, (RTL 1997, 65, 355) ja "Kultuurimälestistele kaitsevööndite määramine" kultuuriministri 28.03.2007 käskkiri nr 144 (RTL, 10.04.2007, 28, 516)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Sillaotsa küla, Sillaotsa kalmistu
4023	Monument Paide linna vallutamisel 1573. a langenud vene sõduritele	ajaloo-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 19.03.1997 määrus nr 3, (RTL 1997, 65, 355)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Mäo küla, Tornimäe
4022	Purdi mõisa kalmistu ja kabel	ehitismälestis , ajaloo-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 19.03.1997 määrus nr 3, (RTL 1997, 65, 355)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Purdi küla, Kabeli
4021	Anna kirikuaed ja kalmistu	ehitismälestis , ajaloo-mälestis	ja "Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr 4, (RTL 1998, 147/148, 554) ja "Kultuurimälestisele kaitsevööndi määramine" kultuuriministri käskkiri 21.06.2006 nr 208 (RTL, 04.07.2006, 52, 967)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Anna küla, Anna kalmistu
4020	I maailmasõja s hukkunute matmispaik	ajaloo-mälestis	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 19.03.1997 a määrus nr 3, (RTL 1997, 65, 355)		rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Pärnu tn 125
4019	Terroriohvrite ühishaud	ajaloo-mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Pärnu tn 125
4018	Terroriohvrite ühishaud	ajaloo-mälestis			halb	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Pärnu tn 125

4017	II maailmasõjasa hukkunute ühishaud	ajaloo- mälestis			halb	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Pärnu tn 125
4016	Terroriohvrite ühishaud	ajaloo- mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Pärnu tn 125
4015	II maailmasõjasa hukkunute ühishaud	ajaloo- mälestis			hea	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Pärnu tn 125
4014	Paide Reopalu kalmistu	ajaloo- mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Pärnu tn 125
4013	Paide Saksa Tütarlaste Eragümnaasiumi hoone	ajaloo- mälestis			rahuldav	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Pärnu tn 53 // Tiigi tn 8
4012	Paide Tütarlastegümnaasiumi hoone	ajaloo- mälestis			halb	Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Posti tn 12

Lisa 9. Kaitstavad loodusobjektid

Andmed: EELIS, 24.04.2023

HOIUALAD		
Looduskaitsealine piirang	Kaitsekorra alus	Kaitse eesmärk ja kaitsekord
Pärnu jõe hoiuala (Järva) (KLO2000025)	Looduskaitseeadus ja Vabariigi Valitsuse 8.08.2005 määrus nr 234 „Hoiualade kaitse alla võtmine Järva maakonnas“	Pärnu jõe hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi - jõgede ja ojade (3260) ja II lisas nimetatud liikide - hariliku hingu (<i>Cobitis taenia</i>), hariliku võldase (<i>Cottus gobio</i>), jõesilmu (<i>Lampetra fluviatilis</i>), lõhe (<i>Salmo salar</i>) ja paksukojalise jõekarbi (<i>Unio crassus</i>) elupaikade kaitse.

KAITSEALAD		
Looduskaitsealine piirang	Kaitsekorra alus	Kaitse eesmärk ja kaitsekord
Eivere mõisa park (KLO1200161)	Vabariigi Valitsuse 3.03.2006 määrus nr 64 „Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri,“	Kaitsealune park.
Esna maastikukaitseala (KLO1000261)	Vabariigi Valitsuse 17.03.2006 määrus nr 80 „Esna maastikukaitseala kaitse-eeskiri“	Esna maastikukaitseala kaitse-eesmärk on: 1) Esna jõe lätteks olevate Esna allikate ja allikajärvede kaitse; 2) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - lubjarikkal mullal kuivade niitude (6210), lubjavaesel mullal liigirikaste niitude (6270*), niiskuslembeste kõrgrohustute (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), allikate ja allikasooode (7160), liigirikaste madalsoode (7230), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) ning siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) kaitse; 3) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liigi, mis on ühtlasi II kategooria kaitsealune liik, elupaikade kaitse; 4) kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse; 5) Esna pargi kaitse.
Kareda looduskaitseala (KLO1000186)	Vabariigi Valitsuse 14.07.2005 määrus nr 187 „Kareda looduskaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“	Kareda looduskaitseala võetakse kaitse alla: 1) EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - lääne-möökohuga lubjarikaste madalsoode (7210*), vanade loodusmetsade (9010*), rohunditerikaste kuusikute (9050), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) kaitseks; 2) EÜ nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud liikide, mis on ühtlasi I kategooria kaitsealused liigid, elupaikade kaitseks.
Kiigumõisa maastikukaitseala (KLO1000260)	Vabariigi Valitsuse 12.12.2005 määrus nr 294 „Kiigumõisa maastikukaitseala kaitse-eeskiri“	Kiigumõisa maastikukaitseala eesmärk on: 1) EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - lamminiitude (6450), allikate ja allikasooode (7160), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080), siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) kaitse;

		2) EÜ nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud linnuliikide, kellest üks kuulub I kaitsekategooriasse, ja tedre (<i>Tetrao tetrix</i>), musträhni (<i>Dryocopus martius</i>), öösorri (<i>Caprimulgus europaeus</i>) ning laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>), kes kuuluvad III kaitsekategooriasse, elupaikade kaitse.
Koordi mõisa park (KLO1200500)	Vabariigi Valitsuse 3.03.2006 määrus nr 64 „Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri“	Kaitsealune park.
Kõrvemaa maastikukaitseala (KLO1000265)	Vabariigi Valitsuse 17.03.2023 määrus nr 32 „Kõrvemaa maastikukaitseala kaitse-eeskiri“	Kõrvemaa maastikukaitseala eesmärk on kaitsta: 1) piirkonnale iseloomulikke maastikuilmet, pinnavorme, kaitstavaid looduse üksikobjekte, magevee elupaiku, niidu-, soo- ja metsakooslusi, sealhulgas laane- ja salumetsi, elustiku mitmekesisust, kaitsealuseid liike ning olulisi lindude rändepeatus- ja pesitsuspaiku; 2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas; 3) liike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas ja nende elupaiku; 4) kaitsealust taimeliiki lehitut pisikäppa (<i>Epipogium aphyllum</i>) ja tema elupaika; 5) liike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) nimetab I lisas ja I lisas nimetatata rändlinnuliike ning nende elupaiku.
Mäo mõisa park (KLO1200505)	Vabariigi Valitsuse 3.03.2006 määrus nr 64 „Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri“	Kaitsealune park.
Prandi looduskaitseala (KLO1000326)	Vabariigi Valitsuse 26.03.2006 määrus nr 121 „Prandi looduskaitseala kaitse-eeskiri“	Prandi looduskaitseala kaitse-eesmärk on: 1) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - vähe- kuni kesktoiteliste kalgiveeliste järvede (3140), jõgede ja ojade (3260), lamminiitude (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), siirde- ja õõtsiksoode (7140), liigirikaste madalsoode (7230), vanade loodusmetsade (9010*), rohunditerikaste kuusikute (9050) ning soostuvate ja soolehtmetsade (9080) kaitse; 2) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liigi - hariliku võldase (<i>Cottus gobio</i>), kes on ühtlasi III kategooria kaitsealune liik, elupaiga kaitse; 3) nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud linnuliikide, kellest üks on I ja teine II kategooria kaitsealune liik, kaitse.
Purdi ebatsuugapuistu (KLO1200515)	Vabariigi Valitsuse 3.03.2006 määrus nr 64 „Kaitsealuste	Kaitsealune puistu.

Purdi mõisa park (KLO1200508)	parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri"	Kaitsealune park.
Roosna-Alliku maastikukaitseala (KLO1000185)	Vabariigi Valitsuse 11.08.2005 määrus nr 214 „Roosna-Alliku maastikukaitseala kaitse-eeskiri"	Roosna-Alliku maastikukaitseala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide - vähe- kuni kesктоiteliste kalgiveeliste järvede (3140), allikate ja allikasood (7160) ning nõrglubja-allikate (7220*) kaitse.
Roosna-Alliku mõisa park (KLO1200314)	Vabariigi Valitsuse 3.03.2006 määrus nr 64 „Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri"	Kaitsealune park.
Sargvere mõisa park (KLO1200510)	Vabariigi Valitsuse 3.03.2006 määrus nr 64 „Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri"	Kaitsealune park.
Türi maastikukaitseala (KLO1000614)	Vabariigi Valitsuse 26.11.2010. a määrus nr 161 "Türi maastikukaitseala kaitse-eeskiri"	Türi maastikukaitseala kaitse-eesmärk on looduse mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine, Türi voorestiku väikevoorte, poollooduslike koosluste, nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) I lisas nimetatud elupaigatüüpide – jõgede ja ojade (3260)3, puisniitude (6530*) ja lamminiitude (6450) kaitse ning II lisas nimetatud liigi – hariliku võldase (<i>Cottus gobio</i>), kes on ühtlasi III kategooria kaitsealune liik, elupaiga kaitse.
Vodja mõisa park (KLO1200513)	Vabariigi Valitsuse 3.03.2006 määrus nr 64 „Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri"	Kaitsealune park.

NATURA 2000	
LOODUSALAD	
Looduskaitsealine piirang	Kaitsekord
Esna loodusala (EE0060101)	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavesel mullal (*6270), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), allikad ja allikasood (7160), liigirikkad madalsood (7230), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0);
Kareda loodusala (EE0060104)	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on lubjarikkad madalsood läänemõõkrohuga (*7210), vanad looduspõõsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080);
Prandi loodusala (EE0060108)	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on vähe- kuni kesктоitelised kalgiveelised järved (3140), jõed ja ojad (3260), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), siirde- ja õõtsiksood (7140), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikkad madalsood (7230), vanad looduspõõsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080); II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>);
Kiigumõisa loodusala (EE0060110)	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on lamminiidud (6450), allikad ja allikasood (7160), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0);
Kõrvemaa loodusala (EE0060119)	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on liiva-alade vähetoitelised järved (3110), vähe- kuni kesктоitelised kalgiveelised järved (3140), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), liigirikkad niidud lubjavesel mullal (*6270), lamminiidud

	<p>(6450), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), nõrglubja-allikad (*7220), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0); Il lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on tõmmuujur (<i>Graphoderus bilineatus</i>); kaunis kuldking (<i>Cyripedium calceolus</i>), palu-karukell (<i>Pulsatilla patens</i>), eesti soojumikas (<i>Saussurea alpina ssp. esthonica</i>) ja kollane kivirik (<i>Saxifraga hirculus</i>); Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kanakull (<i>Accipiter gentilis</i>), piilpart (<i>Anas crecca</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), kaljukotkas (<i>Aquila chrysaetos</i>), laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), öösorr (<i>Caprimulgus europaeus</i>), must-toonekurg (<i>Ciconia nigra</i>), laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>), musträhn (<i>Dryocopus martius</i>), väikepistrik (<i>Falco columbarius</i>), väike-kärbsenäpp (<i>Ficedula parva</i>), hallõgija (<i>Lanius excubitor</i>), rüüt (<i>Pluvialis apricaria</i>), sarvikpütt (<i>Podiceps auritus</i>), teder (<i>Tetrao tetrix</i>), metsis (<i>Tetrao urogallus</i>), mudatilder (<i>Tringa glareola</i>), heletilder (<i>Tringa nebularia</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>);</p>
Roosna-Alliku loodusala (EE0060120)	<p>Il lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), allikad ja allikasood (7160) ning nõrglubja-allikad (*7220);</p>
Pärnu jõe loodusala (EE0040345)	<p>Il lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260), lamminiidud (6450) ja puisniidud (*6530); Il lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on harilik hink (<i>Cobitis taenia</i>), harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>), jõesilm (<i>Lampetra fluviatilis</i>), lõhe (<i>Salmo salar</i>) ja paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>);</p>
LINNUALAD	
Looduskaitseline piirang	Kaitsekord
Kõrvemaa linnuala (EE0060171)	<p>liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kanakull (<i>Accipiter gentilis</i>), piilpart (<i>Anas crecca</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), kaljukotkas (<i>Aquila chrysaetos</i>), laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), öösorr (<i>Caprimulgus europaeus</i>), must-toonekurg (<i>Ciconia nigra</i>), laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>), musträhn (<i>Dryocopus martius</i>), väikepistrik (<i>Falco columbarius</i>), väike-kärbsenäpp (<i>Ficedula parva</i>), hallõgija (<i>Lanius excubitor</i>), rüüt (<i>Pluvialis apricaria</i>), sarvikpütt (<i>Podiceps auritus</i>), teder (<i>Tetrao tetrix</i>), metsis (<i>Tetrao urogallus</i>), mudatilder (<i>Tringa glareola</i>), heletilder (<i>Tringa nebularia</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>);</p>
Kõnnumaa-Väätsa linnuala (EE0020341)	<p>liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kaljukotkas (<i>Aquila chrysaetos</i>), must-toonekurg (<i>Ciconia nigra</i>), laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>), rüüt (<i>Pluvialis apricaria</i>), teder (<i>Tetrao tetrix</i>), metsis (<i>Tetrao urogallus</i>), mudatilder (<i>Tringa glareola</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>);</p>

PÜSIELUPAIK		
Looduskaitseline piirang	Kaitsekorra alus	Kaitse eesmärk ja kaitsekord
Anna väike-konnakotka püsielupaik (KLO3001905)	Looduskaitsealad	Väike-konnakotka (<i>Aquila pomarina</i>) kaitse.
Eivere väike-konnakotka püsielupaik (KLO3002171)		
Eivere väike-konnakotka püsielupaik (KLO3001701)		
Eivere väike-konnakotka		

püsielupaik (KLO3001620)		
Lintsi metsise püsielupaik (KLO3000106)	Keskonnaministri 13.01.2005 määrus nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“	Metsise (<i>Tetrao urogallus</i>) kaitse.
Mustla-Nõmme metsise püsielupaik (KLO3000108)		Metsise (<i>Tetrao urogallus</i>) kaitse.
Vodja väike- konnakotka püsielupaik (KLO3001006)	Looduskaitseeadus	Väike-konnakotka (<i>Aquila pomarina</i>) kaitse.
Kõrvemaa metsise püsielupaik (KLO3000105)	Keskonnaministri 13.01.2005 määrus nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“	Metsise (<i>Tetrao urogallus</i>) kaitse.
Mäo must- toonekure püsielupaik (KLO3002095)	Keskonnaministri 3.07.2006 määruse nr 43 "Must- toonekure ja suur- konnakotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri" muutmine	Must-toonekure (<i>Ciconia nigra</i>) kaitse.
Seinapalu väike- konnakotka püsielupaik (KLO3001716)	Looduskaitseeadus	Väike-konnakotka (<i>Aquila pomarina</i>) kaitse.
Mäo väike- konnakotka püsielupaik (KLO3001736)		Väike-konnakotka (<i>Aquila pomarina</i>) kaitse.
Mäo väike- konnakotka püsielupaik (KLO3002300)		Väike-konnakotka (<i>Aquila pomarina</i>) kaitse.
Põhjaka väike- konnakotka püsielupaik (KLO3001813)		Väike-konnakotka (<i>Aquila pomarina</i>) kaitse.
Kõnnumaa-Väätsa metsise püsielupaik (KLO3000104)	Keskonnaministri 13.01.2005 määrus nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“	Metsise (<i>Tetrao urogallus</i>) kaitse.
Kaaruka väike- konnakotka püsielupaik (KLO3001460)	Looduskaitseeadus	Väike-konnakotka (<i>Aquila pomarina</i>) kaitse.
Suurpalu väike- konnakotka püsielupaik (KLO3002145)		
Tarbja väike- konnakotka		

püsielupaik (KLO3002125)		
-----------------------------	--	--

Lisa 10. Veealad

Andmed: EELIS, 24.04.2023

JÄRVED						
Nimi	Veepeegli pindala (ha)	Valgala pindala (km ²)	Kallasrada (m)	Veekaitsevöönd (m)	EKV (m)	Piiranguvöönd (m)
Paide tehisjärv (VEE2056610)	4,4	241	4	10	25	50
Tarbja järv (VEE2056510)	18	72,7	4	10	50	100
Tehisjärv (VEE2054820)	2,1		4	10	25	50
Väike-Vodja tiik (VEE2049811)	0,2			10	25	50
Suur-Vodja tiik (VEE2049810)	0,3			10	25	50
Purdi järv (VEE2049800)	0,1			10	25	50
Rõamäe järv (VEE2049750)	3,2	1		10	25	50
Vanaveski järv (VEE2043300)	3,4		4	10	25	50
Allikajärv (VEE2043200)	1,6		4	10	25	50
Pühajärv (VEE2042000)	5,6		4	10	25	50
Vahessaare järv (VEE2041910)	3,1			10	25	50
Kaanjärv (VEE2041900)	1,7		4	10	25	50
Seli järv (VEE2041800)	17,2	4	4	10	50	100

VOOLUVESI						
Nimi	Veepeegli pindala (ha)	Valgala pindala (km ²)	Kallasrada (m)	Veekaitsevöönd (m)	EKV (m)	Piiranguvöönd (m)
Müнди peakraav (VEE1126900)		9,4				
Seinapalu peakraav (VEE1126800)		19		10		
Prandi jõgi (VEE1125700)		281,2	4	10	50	100
Leedu peakraav (VEE1125500)		9,5				
Luaa oja (VEE1124800)		5,5		10	25	50
Sargvere peakraav (VEE1124700)		8,4				
Peetri peakraav (VEE1124600)		12		10		

Suurpalu peakraav (VEE1124500)		29,9	4	10		
Esna jõgi (VEE1124100)		175,5	4	10	50	100
Vodja jõgi (VEE1123800)		79,7	4	10	50	100
Eivere peakraav (VEE1123600)		13,3		10		
Vanaveski oja (VEE1123592)		2		10	25	50
Pärnu jõgi (VEE1123500)		6836,5	10	10	50	100
Purdi kanal (VEE1083800)		10,6		10		
Kihme oja (VEE1083700)		16,3		10	25	50
Jägala jõgi (VEE1083500)		1481,3	4	10	50	100
Lepakraav (VEE1177401)						
Ruubassaare kraav (VEE1177400)						
Tööstuse kraav (VEE1177300)						
Aasa kraav (VEE1177200)						
Ringikraav (VEE1177100)						
Lintsi jõgi (VEE1127400)		285,1	4	10	50	100
Epneri oja (VEE1127100)		10,9		10	25	50
Nurmsi peakraav (VEE1125800)		30,8		10		
Kotku peakraav (VEE1125400)		33,4		10		
Otiku peakraav (VEE1125300)		11		10		
Võõbu peakraav (VEE1125200)		19,9	4	10		
Joodi kraav (VEE1125111)						
Reopalu jõgi (VEE1125100)		142,1	4	10	50	100
Salubi oja (VEE1125000)		4		10	25	50
Kriilevälja peakraav (VEE1124900)		2,6				
Lasputre peakraav (VEE1124000)		7,4				

Vodja peakraav (VEE1123900)		1,7				
Vodjamõisa oja (VEE1123802)				10	25	50
Tarbja oja (VEE1123700)		3,5		10	25	50
Linnuraba kraav (VEE1123601)						
Mardissaare kraav (VEE1123597)						
Allikakraav (VEE1123593)						
Matsimäe soon (VEE1083900)		16,7		10	25	50

Lisa 11. Maaparandussüsteemid

Maaparandussüsteemi kood	Ehitise nimetus	Ehitusaasta
6112510030130	VANAMÕISA, TTP-494	1980
4108390010010	VANAMÕISA, TTP-494	1980
6112740050030	SAARNAKÕRVE, TP-576	1986
4108950010010	VOOSE, PÜ-35	1961
4108350011090	Vetepere ÜP-99	1964
4108350011100	Vetepere ÜP-99	1964
4108350011110	Vetepere ÜP-99	1964
4108350011120	Allikmäe	1991
4108350021040	Kihme	1972
6112350011220	Epreri_2	1992
6112350011240	Sillaotsa ÜP-8	1951
6112350011250	Sillaotsa TP-8	1951
6112350020010	Tarbja	1955
6112350020030	Leedu	1975
6112350030010	Pudimäe	1968
6112350030010	Tänjala	1965
6112350030030	Purdi ÜP-117	1965
6112350030040	Purdi ÜP-117	1965
6112350030050	Veski	1963
6112380020010	Sillaotsa ÜP-8	1951
6112380020020	TP-757_Vodja	1999
6112380020030	Mäo	1999
6112380020040	R_Alliku_Lasputre	1965
6112380020050	TP - 757_Vodja	1999
6112380020050	Vodja_1	1976
6112380020060	Vodja_1	1976
6112380020070	Vodja_1	1976
6112380020080	Vodja_1	1976
6112380020090	Lasputre_1	1977
6112380020100	Lasputre_1	1977
6112380020100	Viisu_Aru	1973
6112380020110	Koordi	1966
6112380020120	Viisu_Kaaruka	1991
6112380020120	Viisu_Kaaruka_2	1971
6112380020130	Viisu_Kaaruka	1991
6112410010010	Opmanisaare	1993
6112410010020	Pärnu jõe äärne	1964
6112410010030	Kirila_4	1964
6112410010040	Opmani ÜP-8	1951
6112410010040	Vodja_TP-757	1965
6112410010050	Valgmaa_1	1952
6112410010060	Valgmaa_2	1978
6112410010070	Valgmaa_2	1978
6112410010070	Vodja_TP-757	1999
6112410010080	Valgmaa_2	1978
6112410010080	Palu	1974

6112450020010	Palu_Kahala	1974
6112450020020	Palu_Kahala	1974
6112510020020	Prääma ÜP - 22	1955
6112510020020	Prääma	1970
6112510020040	Reopalu	1990
6112510020040	Prääma	1970
6112510020040	Prääma ÜP - 22	1955
6112510020050	Eivere ÜP - 8	1951
6112510020061	Nahkmetsa PÜ - 21	1970
6112510020061	Nahkmetsa PÜ - 21	1970
6112510020061	Nahkmetsa PÜ - 21	1970
6112510020061	Pöiatu PÜ - 21	1970
6112510020070	Niinessaare TTP - 235	1971
6112510020080	Nahkmetsa PÜ - 21	1970
6112510030010	Nahkmetsa PÜ - 21	1970
6112510030020	Laanemetsa TP - 687	2002
6112510030020	Niinessaare TTP - 235	1971
6112510030030	Nahkmetsa PÜ - 21	1970
6112510030030	Pöiatu PÜ - 21	1970
6112510030040	Laanemetsa TP - 687	2002
6112510030060	Mardisaare PÜ - 6	1951
6112510030100	Tellissaare ÜP - 36	1956
6112510030130	Vanamõisa TTP - 494	1980
6112520010010	Mardisaare PÜ - 6	1951
6112520010030	Kungla TTP - 379	1976
6112530020010	Niinessaare TTP - 235	1971
6112530020030	Otiku	1962
6112550020010	Niinessaare TTP-235	1971
6112550020020	Leedu	1975
6112550020030	Leedu	1975
6112550020040	Puiatu_Ussisoo	1975
6112550020040	Leedu	1975
6112550020040	Niinessaare TTP - 235	1971
6112570010080	Näsuvere	1978
6112570010080	Epneri	1992
6112570010080	Epneri_2	1992
6112570010080	Seinapalu PÜ-134	1969
6112570010100	Näsuvere	1969
6112570010110	Seinapalu PÜ-134	1981
6112570010110	Seinapalu_2 TTP-281	1996
6112570010120	Veskiaru-Mäe-Nurga	1958
6112680020010	Seinapalu PÜ-134 2	1969
6112680020020	Seinapalu PÜ-134 3	1969
6112680020030	Seinapalu PÜ-134	1969
6112680020030	Seinapalu_2 TTP-281	1981
6112680030040	Seinapalu_2 TTP-281	1981
6112680030040	Seinapalu PÜ-134	1969
6112680030050	Seinapalu_2 TTP-281	1981
6112530020020	Otiku	1962

6112350020030	Eivere ÜP-8	1951
6112410010071	Sargvere	1974
6112410010070	Sargvere	1974
6112350011212	Reopalu	1963
6112510020001	Reopalu	1972
6112590020010	Prandi PÜ-60	1961
6112410010031	Väljaotsa	1951
6112350020020	Keskuse	1955
6112510030120	Kungla TTP - 379	1976
6112510030090	Kungla TTP - 379	1976
6112510030110	Kungla TTP - 379	1976
6112380020040	Paide_Lasputre	1999
6112350011230	Kirila	1980
6112350030020	Purdi ÜP-117	1965
6112350020030	Pikaküla Eivere	1951
6112680020030	Kirila	1981
6112680020030	Takkamäe	1969
6112350030010	Ädimsaare	1968
6112350020040	Ädimsaare	1968
6112380020040	Purdi ÜP-117	1965
6112350020010	Prääma ÜP-22	1955
6112410010071	Lukka	1947
6112350011230	Kirila_4	1982
4108390010010	Vanamõisa TTP-494	1980
6112740050040	Pöiatu PÜ - 21	1970
6112740050040	Aletaguse PÜ - 28	1958
6112740050050	Oru	1991
6112530020050	Otiku	1962
6112530020040	Otiku	1962
6112510030050	Laanemetsa TP - 687	2002
6112530010010	Mardisaare PÜ - 6	1951
6112520010020	Pöiatu PÜ - 21	1970
6112510020061	Saare Pöiatu	1975
6112350020020	Tarbja	1955
6112350030010	Pikaküla Eivere	1973
6112510030080	Tellissaare ÜP - 36	1956
6112510030070	Tellissaare ÜP - 36	1956
6112510020061	Pöiatu PÜ-21	1970
6112510020061	Saare Pöiatu	1975
6112510020061	Pöiatu PÜ - 21	1970
6112410010010	Opmani ÜP-8	1951
6112410010010	Opmanisaare	1963
6112510020060	Kotku - I	1981
6112510020030	Reopalu	1990
6112510020010	Reopalu	1990
6112570010120	Kandi talu_Tagaotsa	1938

Lisa 12. Looduslikud pühapaigad

Andmed: Muinsuskaitseamet, 28.06.2022

RIIKLIKU KAITSE ALL OLEVAD LOODUSLIKUD PÜHAPAIGAD		
Pühapaiga nimetus	Asukoht	Paiga olemus ja seisund
Kultuse- ja ohvrikivi Ukukivi (mälestise reg-nr 9776)	Valasti küla	Kultuse- ja ohvrikivi Ukukivi paikneb Valasti külatuumikus Prunni talu juurde viiva tee servas. Madalal kivil on loendatud neli väikest inimtekkelist lohku, mis on sinna tehtud 3000–2000 aastat tagasi. Hilisemal ajal on kivi peetud pühaks ja seal käidud ohverdamas, mainitakse näiteks vilja ohverdamist. Tänapäeval on kivi jäänud osaliselt sõidutee alla ja kattunud pinnasega. Tervitatav oleks tee kivist mööda suunamine.
Ohvrikivi (mälestise reg- nr 9766)	Vedruka küla	Suuremõõtmeline ohvrikivi asub Vedruka küla tuumikust kirdes lagedal rohu- või põllumaal. Ohvrikivi vahetuses paikneb kivikalme (mälestise reg-nr 9745). Rahvapärimuse põhjal kukkunud kivi taevast alla ja matnud kündja kahe härjaga enda alla. Vanasti kasvanud kivi ümber seitse pärna ja kivile ohverdati. Ka nähti kivi juures nägemusi.
Ohvrikoht Hiimägi/Palvemägi (mälestise reg-nr 9765)	Vedruka küla	Vedruka külatuumikust põhjas, Saare talu poole viiva tee ääres asub Hiimägi ehk Palvemägi. Pärimuslike teateid mäest palju ei ole, aga mäe nimetus viitab mäe pühaks pidamisele. Palvemäe kõige kõrgem, idapoolne osa, on nõukogude ajal paekivi kaevandamise käigus kadunud, läänepoolsel osal paikneb ilmselt 1920. aastail rajatud väikese hoone maakivivundament. Künkal kasvab võrdlemisi noor puistu, mis koosneb peamiselt kaskedest ja haabadest, aga mäel on ka üksikud vanemaid lehtpuid. Rahva seas teatakse mäge ka nimega Peedumägi, kuna see asub kunagise Peedu talu maal.
Kultuse- ja ohvrikivi Ukukivi (mälestise reg-nr 9750)	Vedruka küla	Kolmnurkse kujuga kultuse- ja ohvrikivi asub Vedruka küla Saare talu lähistel noores lepametsas. Kivil on loendatud kaks väikest inimtekkelist lohku, mis on sinna tehtud 3000–2000 aastat tagasi. Hilisemal ajal on kivil olevaid lohke rahva seas tähele pandud ja kivi kutsutud nimega Ukukivi, mis viitab kivi pühaks pidamisele.
Ohvrikoht Hiieaed (mälestise reg-nr 9735)	Mustla küla	Ohvrikoht Hiieaed asub Mustla külast läänes, uue Tartu-Tallinn maantee lähistel. Tegemist on madala nelinurkse alaga, mille ääres kasvavad puud. Nõukogudeaegse maaparanduse käigus on ala ümber kuhjatud pinnasevall. Pärimuses kirjeldatakse, et seal asunud Hiiesaun, kus käidi neljapäeva õhtuti ohverdamas. Teised pärimusteated kirjeldavad, et seal olnud kaks lamedat ohvrikivi, kus käidud Ukule ohverdamas.
Ohvrikivi Köstri kivi (mälestise reg-nr 9720, kaitstav looduse üksikobjekt KLO4000970)	Ojaküla	Ohvrikivi asub Ojakülas Hallingi talu lähistel põllumaa servas. Suuremõõtmeline kivi on kaugele hästi nähtav ja kivi peale ronimiseks on selle najale asetatud redel. Ohvrikivi lael olevat kaks ohvrilohku. Kivi juures nähti põlevat sinist tuld ja seal käidi ohverdamas.

LOODUSLIKUD PÜHAPAIGAD MIS EI OLE ÜKSIKOBJEKTINA RIIKLIKU KAITSE ALL		
Pühapaiga nimetus	Asukoht	Paiga olemus ja seisund
Tammemägi (pärandkultuuri- objekt 565:HII:003)	Eivere küla	Hiiekoht nimega Tammemägi paikneb tänapäeval Tammemäe talu ümbruses. Pärimus kirjeldab, et seal kasvanud vana ja suur tamm, mis aga murdunud. Pärimuses nimetatakse seda ohverdamiskohaks. Tänapäeval kasvavad Tammemäe talu ümbruses uued tammed.
Pühajärv (pärandkultuuri- objekt 567:RIT:001)	Võõbu küla	Pühajärv paikneb Kõnnu maastikukaitsealal. Umbjärv on ümbritsetud peamiselt metsaga, selle läänekaldal on Mardika talu ja Matsimäe Pühajärve telkimisala ning puhkekoht. Pärimus kirjeldab, et järve viidud ohvreid. Ka on järv seotud näkilooga – nimelt nõudnud näkk kalamehelt tagasi ühe iseäraliku sabata kalla, mis mees oli järvest püüdnud. Eesti rahvakultuuri uurija Ahto Kaasiku raamatus „Pühapaikade teejuht: Eesti põlised väekohad“ (2017) on Pühajärv Anna kihelkonna esinduspühapaik.

Lisa 13. Muinsuskaitse eritingimused Paide linna üldplaneeringule

Esitatud eraldi dokumendina.

Lisa 14. Liiklust mõjutavate looduslike ohutegurite hindamine T2 Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee (E26) lõikudel Kose-Võõbu (km 40,0-68,0) ja Võõbu-Mäo (km 68,0-85,0) (MTÜ Studio Viridis Loodusharidus, 2008)

Töö on esitatud eraldi dokumendina.

Lisa 15. Mäo-Pikknurme ulukiseire: Riigitee nr 2, Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa, km 87–139 ulukite liikumine ja konfliktkohad ning meetmed elupaikade sidususe tagamiseks (OÜ Rewild, 2022)

Väljavõte ulukiseirest on esitatud eraldi dokumendina.